

Loviisan kaupungin hyvinvointikertomus 2021-2025

Dokumentin sisältö

TIIVISTELMÄ

JOHDANTO

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021–2025

- 1 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi
- 2 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö
- 3 Keskeiset opit valtuustokaudelta

OSA II KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

- 4 Hyvinvointikertomuksen laatijat
- 5 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä

TIIVISTELMÄ

Tämä laaja hyvinvointikertomus kokoaa eri lähteistä tietoa asukkaiden terveydestä ja hyvinvoinnista sekä niihin liittyvistä tekijöistä koko valtuustokaudelta 2021–2025 tähän mennessä. Lisäksi kertomus kokoaa tietoa kunnan toimenpiteistä, joilla on tuettu asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä. Hyvinvointikertomus on laadittu monialaisessa ja monitoimijaisessa yhteistyössä asiantuntija- ja kokemustietoa hyödyntäen. Hyvinvointisuunnitelma tulevalle valtuustokaudelle 2026–2029 laaditaan syksyllä 2025. Vuoden 2026 alussa raportoidaan erikseen hyvinvointisuunnitelman vuoden 2025 toteuma.

Valtuustokauden 2021–2025 aikana kuntasektori on kokenut ison muutoksen, kun hyvinvointialueet perustettiin ja sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät kunnilta hyvinvointialueiden hoidettavaksi. Muutos ei ollut mutkatonta, ja yhteistyössä kuntien ja hyvinvointialueiden välillä on vielä parannettavaa. Loviisan kaupungille kyseiset vuodet ovat koronapandemiasta ja sote-uudistuksesta huolimatta taloudellisilla mittareilla mitattuna olleet varsin hyviä. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on tuonut tullessaan epävarmuutta kuntasektorille. Epävarmuutta lisäävät myös TE-uudistus ja valtionosuusjärjestelmän uudistus. 16–24-vuotiaiden osuus väestöstä on alhaisempi koko maahan verrattuna, ja se johtunee suuresti siitä, että hakeudutaan muille paikkakunnille opiskelemaan. Väestöennusteen mukaan Loviisassa erityisesti 65–74-vuotiaiden osuus tulee kasvamaan vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 2023 suomenkielisten osuus väestöstä oli 55 prosenttia, ruotsinkielisten osuus 39 prosenttia ja vieraskielisten osuus 6 prosenttia. Valtuustokauden aikana molempien kotimaisten kielten osuus on laskenut hieman. Sen sijaan vieraskielisten osuus Loviisassa on kasvanut.

Loviisan kaupunki on monipuolisella ja luovalla tavalla edistänyt hyvinvointia kasvatuksella, koulutuksella, kulttuurilla, liikunnalla, elinkeinotoimilla, yrittäjyydellä, kaupunkisuunnittelulla ja ymmärrettävällä päätöksenteolla. Lisäksi kaupunki on edistänyt hyvinvointia yhteistyössä eri alojen yhdistysten, hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa. Itä-uudenmaan hyvinvointialueen ja alueen kuntien alueellisissa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) neuvotteluissa syksyllä 2024 alueellisina ilmiöinä nostettiin erityisesti liikkumattomuus ja mielen hyvinvointi. Loviisan kaupunki ennaltaehkäisee liikkumattomuutta ja edistää liikkumista muun muassa monipuolisella harrastustoiminnalla, liikuntapalveluilla ja yhteistyöllä urheiluseurojen kanssa. Lisäksi kaupunki ylläpitää ja kehittää ulkoilualueita ja -reittejä sekä edistää kävelyä ja pyöräilyä. Mielen hyvinvointia suojaavia tekijöitä vahvistetaan kaikissa kaupungin palveluissa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä tulisi erityisesti huomioida heikoimmassa asemassa olevia asukkaita. Kaupunki on tällä valtuustokaudella lisännyt matalan kynnyksen liikunta- ja kulttuurimahdollisuuksia muun muassa tarjoamalla nuorille 8.- ja 9.-luokkalaisille ja toisen asteen opiskelijoille maksuttomat salikortit kaupungin kuntosaleille ja lisäämällä lasten ja nuorten osallistujamäärää maksuttomaan taidekasvatukseen. Kaupunki on edelleen tarjonnut maksuttomat salikortit kaupungin kuntosaleille ja yleisöuintivuorot 70 vuotta täyttäneille sekä maksuttoman uintivuoron maahanmuuttajataustaisille naisille. Lisäksi työttömät saavat alennuksia ja tietyt kohderyhmät opintotukiluvut kansalaisopiston kursseista. Kaikille asukkailla tarjotaan maksuttomat kirjastopalvelut, joihin sisältyy muun muassa liikuntavälineiden lainaus.

Loviisan hyvinvointisuunnitelman toteuma 2021–2024

Loviisan hyvinvointisuunnitelman painopisteet 2021–2025 ovat: asukkaiden osallisuus, edistävä toiminta ja oikea-aikaiset palvelut sekä hyvinvointia tukeva ympäristö kestävä kehitys huomioiden. Hyvinvointisuunnitelmaan on yhdistetty lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi. Kotouttamisohjelma 2021–2024 on huomioitu suunnitelmassa. Toimenpiteisiin sisältyy Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallin toteuttaminen sekä ehkäisevä päihdetyö.

Tässä on muutama nosto toimenpiteistä, joilla on yhteistyöllä laajasti edistetty asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä. Kaupunki rakensi uuden asuinalueen, Kuningattarenrannan, ja uudelle asuinalueelle kaikille asukkailla avoimet virkistysalueet ja -reitit, joiden kokonaisuuteen sisältyy muun muassa metsäpuisto, esteetön pitkospuureitti, leikkipuisto ja julkinen taideteos. Suomen UNICEF myönsi vuonna 2024 Loviisan kaupungille ensimmäisen Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. Loviisa oli erityisesti onnistunut Lapsiystävällinen kunta -työn sitoutuneessa ja määrätietoisessa koordinoinnissa ja edistämisessä, lapsen oikeuksiin liittyvässä viestinnässä, lapsiparlamentin toiminnan käynnistämisessä ja lapsivaikutusten arvioinnin sähköisen työkalun käyttöönotossa. Vuonna 2023 toteutettiin osallistuva budjetointi, jonka äänestyksen voitti Ruotsinpyhtään liikennepuiston kunnostaminen, joka valmistui vuonna 2024. Hyvinvointia koulussa, nuorisotyötä, harrastamisen mahdollisuuksia, kulttuurikasvatusta ja ehkäisevää päihdetyötä on edistetty moniammatillisella yhteistyöllä sekä yhteistyössä yhdistysten ja muiden tahojen kanssa. Kouluruokailua on kehitetty muun muassa kaikkien oppilaiden vuosittaisella kouluruokakyselyllä. Kaupunki on tehnyt monipuolisesti yhteistyötä yhdistysten ja muiden tahojen kanssa ja järjestänyt muun muassa verkosto- ja yhteistyötapaamisia säännöllisesti, kuten esimerkiksi kulttuuriyhdistyksille kulttuurikahvit, liikuntaseuroille seurakoukkuja ja vuodesta 2023 alkaen sote-alan yhdistyksille yhdistysfoorumin. Yhdistyksille laadittiin infograafi vuonna 2024.

Kuningattarenrannan virkistysalueen ja -reittien havainnoiva esteettömyyskartoituskävely 9.10.2023. Kuvassa on kaupungin henkilöstön ja vanhus- ja vammaisneuvoston edustajat sekä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen edustaja. Kuva: Sara Tallsten, Loviisan kaupunki

Loviisan lapsiparlamentin ensimmäinen kokous Raatihuoneella 5.5.2023. Kuva: Shasmine Bruce, Loviisan kaupunki

Liikennepuiston avajaiset Ruotsinpyhtäällä 24.10.2024. Kuvassa ehdotuksen tehnyt Jere Moisio sekä kaupunginjohtaja Tomas Björkroth. Kuva: Jonna Pennanen, Loviisan kaupunki

HYTE-kerroin

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Hyte-kerroin otettiin käyttöön 2023. Loviisan hyte-kerroin on noussut vuodesta 2023 (57) vuoteen 2024 (64). Loviisan Hyte-kerrointa voi edelleen parantaa esimerkiksi edistämällä nuorten hyviä ja terveellisiä elintapoja, fyysistä kuntoa ja painonhallintaa sekä ylläpitämällä ja vahvistamalla työikäisten työkykyä ja edistämällä työllisyyttä yhteistyössä eri tahojen kanssa. Lisäksi kaupunki voi ottaa käyttöön pitkät liikuntavälitunnit ja välipalat kouluissa. Tämä tehty toimi ei vielä näy hyte-kertoimessa, mutta tällä toimella on jo pyritty parantamaan hyte-kerrointa jatkossa. Loviisan kaupunki on madaltanut kulttuuriin osallistumisen kynnystä niin, että osana ulkoilustävätoimintaa on toteutettu kulttuurikaveritoimintaa.

Lasten ja nuorten ylipaino, heikko fyysinen toimintakyky ja vähäinen liikunta-aktiivisuus huolestuttavat

Moni asia on myönteinen loviisalaisten lasten ja nuorten arjessa. Verrattaessa vuoden 2023 kouluterveyskyselyn tulokset koko maan keskiarvoon Loviisan myönteisimmässä tuloksissa nousee esille muun muassa 4. ja 5. luokan oppilaiden hyvät empatiataidot ja vaikuttamismahdollisuuden

kouluruokailuun. Vertailussa 8. ja 9. luokan oppilaiden taiteen ja kulttuurin harrastaminen on yleisempää ja lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden koulu-uupumusta kokeneiden osuus on pienempi. Lisäksi myönteistä on esimerkiksi 8. ja 9. luokan oppilaiden vaikutusmahdollisuudet välituntien ja taukojen suunnitteluun ja toteutukseen sekä lukiolaisten mahdollisuudet vaikuttaa koulun tapahtumiin.

Samaan aikaan moni asia on huolestuttava loviisalaisten lasten ja nuorten elämässä verrattaessa Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen (HVA) ja koko maan keskiarvoihin. Osuus 4. ja 5. luokan oppilaista, jotka harrastavat jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa (2023), on pienempi (81,9 %) verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (88,5 %) ja koko maahan (88,8 %). Osuus 5. luokan oppilaista, joilla on heikko fyysinen toimintakyky, on laskenut myönteisempään suuntaan vuodesta 2021 (53,8 %) vuoteen 2024 (44,9 %), mutta on edelleen suurempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (36,4 %) ja koko maahan (35,8 %). Toisaalta myönteistä on se, että vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus 4. ja 5. luokan oppilaista (2023) on samalla tasolla kuin koko maan keskiarvo (43 %) ja hieman korkeampi kuin Itä-Uudenmaan HVA:n keskiarvo (36,4 %).

Osuus 8. luokan oppilaista, joilla on heikko fyysinen toimintakyky, on laskenut myönteisempään suuntaan vuodesta 2021 (52,9 %) vuoteen 2024 (48,1 %), mutta on edelleen suurempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (38,9 %) ja koko maahan (40,4 %). Loviisalaisten 8. luokan poikien tulos on huomattavasti parempi (36,9 %) kuin tyttöjen (58,6 %). Huolestuttavaa on se, että osuus 8. ja 9. luokan oppilaista, jotka harrastavat hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa (2023), on suurempi (35,9 %) verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (29,4 %) ja koko maahan (27,0 %). Myönteistä on se, että osuus lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, jotka harrastavat hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa, on laskenut myönteisempään suuntaan vuodesta 2021 (39 %) vuoteen 2024 (23,3 %) ja on vuonna 2023 pienempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:han (24,6 %) ja koko maahan (25,8 %). Sen sijaan huolestuttavaa on se, että osuus lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, jotka kulkevat koko koulumatkan moottoriajoneuvolla (2023), on huomattavasti suurempi (34,4 %) verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (27,9 %) ja koko maahan (18,4 %).

Ylipainon yleisyys (%) 2–6-vuotiailla (2023) on huomattavasti suurempi (25,6 %) verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (20,6 %) ja koko maahan (19,4 %). Ylipainon yleisyys (%) 7–12-vuotiailla (2023) on hieman suurempi (24,7 %) verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (21,7 %) ja koko maahan (22,3 %). Osuus 8. ja 9. luokan oppilaista, jotka ovat ylipainoisia (2023), on 21,3 % ja hieman suurempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (16,8 %) ja koko maahan (17,4 %). Poikien osuus (26,2 %) on suurempi kuin tyttöjen (17,8 %).

Tyttöjen hyvinvoinnin haasteet sekä nuorten päihteiden riskikäyttö ja riski syrjäytyä huolestuttavat

Osuus 8. ja 9. luokan oppilaista, jotka kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, on noussut huolestuttavampaan suuntaan vuodesta 2021 (35,3 %) vuoteen 2023 (39,6 %) ja on 2023 suurempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (31,5 %) ja koko maahan (26,6 %). Tyttöjen osuus (55,2 %) on huomattavasti suurempi kuin poikien (19,6 %). Osuus lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, jotka kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, on laskenut myönteisempään suuntaan vuodesta 2021 (35,4 %) vuoteen 2023 (27 %) ja on 2023 pienempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (29 %) ja suurempi verrattaessa koko maahan (25,2 %). Tyttöjen osuus (33,3 %) on suurempi kuin poikien (20,9 %).

Osuus 8. ja 9. luokan oppilaista, jotka ovat tyytyväisiä elämäänsä tällä hetkellä, on hieman laskenut huolestuttavampaan suuntaan vuodesta 2021 (58,4 %) vuoteen 2023 (54,2 %) ja on pienempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (61,2 %) ja koko maahan (65,7 %). Tyttöjen osuus (40,8 %) on huomattavasti pienempi kuin poikien (73,5 %). Osuus lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, jotka ovat tyytyväisiä elämäänsä tällä hetkellä, on hieman noussut myönteisempään suuntaan vuodesta 2021 (60,5 %) vuoteen 2023 (65,6 %) ja on samalla tasolla edellä mainitussa aluevertailussa, mutta tyttöjen osuus (48,9 %) on huomattavasti pienempi kuin poikien (81,8 %). Osuus 8. ja 9. luokan oppilaista, joilla on erittäin heikko osallisuuden kokemus (2023), on 19,4 % ja on hieman korkeampi aluevertailussa. Tyttöjen osuus (29,2 %) on huomattavasti suurempi kuin poikien (6,2 %). Osuus lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, jotka ovat kokeneet vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana on hieman laskenut huolestuttavampaan suuntaan vuodesta 2021 (25,5 %) vuoteen 2023 (23,7 %). Lukiolaispoikien osuus (32,4 % 2021 -> 24,4 % 2023) on laskenut huomattavasti enemmän kuin lukiolaistytöjen (15,9 % 2021 -> 13,3 % 2023). Osuus 8. ja 9. luokan oppilaista, jotka kokevat kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta (23,7 % 2023), on samalla tasolla aluevertailussa, mutta poikien osuus (2,9 % 2021 -> 7,4 % 2023) on noussut huolestuttavampaan suuntaan, kun taas tyttöjen osuus on laskenut myönteisempään suuntaan (42,9 % 2021 -> 36 % 2023).

Osuus 8. ja 9. luokan oppilaista, jotka eivät syö koululounasta päivittäin (2023), on 41,6 % ja on pienempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (46 %) ja suurempi verrattaessa koko maahan (38 %). Tyttöjen osuus (53,6 %) on suurempi kuin poikien (14,4 %). Osuus lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, jotka eivät syö koululounasta päivittäin (2023), on 38,2 % ja on pienempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (40,4 %) ja suurempi verrattaessa koko maahan (31,4 %). Tyttöjen osuus (46,7 %) on suurempi kuin poikien (27,9 %).

Osuus 8. ja 9. luokan oppilaista, jotka ovat tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, on noussut huonompaan suuntaan vuodesta 2021 (8 %) vuoteen 2023 (13,6 %) ja on vuonna 2023 samalla tasolla verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (13,7 %) ja koko maahan (8,8 %). Vuonna 2023 poikien osuus (17,8 %) on suurempi kuin tyttöjen (10,6 %). Osuus 18–24-vuotiaista, jotka ovat syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalveluksessa), on 19,2 % vuonna 2022 ja on suurempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (14,7 %) ja koko maahan (14,7 %). Poikien osuus (22,5 %) on suurempi kuin tyttöjen (14,4 %).

Kaikenikäisten osallisuuden kokemus on noussut, joka kolmas nuori ei käy kirjastoissa ja

työikäiset tyytymättömämpiä taloudelliseen tilanteeseensa

Pitkäaikaistyöttömyys ei juuri kasvanut heikentyneestä työllisyystilanteesta huolimatta. Kohderyhmään kohdennetut etuusleikkaukset sekä palveluvalikoimaa rajoittavat lainmuutokset, esimerkiksi palkkatukeen liittyvät rajoitukset, kaventavat paikallisia palvelumahdollisuuksia. Työllisyystilanne on heikentynyt ja avointen työpaikkojen määrä laskenut. Palkkatuen muutokset vaikuttavat kolmannen sektorin toimintaan ja mahdollisuuksiin työllistää erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevia.

Loviisan kaupunki toteutti tänä valtuustokautena vuosittain hyvinvointikyselyn asukkaille, jotta hyvinvointityön tueksi saataisiin tietoa myös kuntalaisten kokemasta hyvinvoinnista. Hyvinvointikyselyyn vastanneista ikäihmisistä useampi on erittäin tyytyväinen itsetuntoonsa verrattuna nuoriin ja työikäisiin ja nuorista useampi on erittäin tyytyväinen terveydentilaansa muihin ikäryhmiin verrattuna. Työikäisistä vastaajista vain 13 prosenttia on erittäin tyytyväisiä taloudelliseen tilanteeseensa, mutta alle 30-vuotiaista ja 65 vuotta täyttäneistä melkein joka kolmas. Työikäisistä vastaajista vain viidennes mutta alle 30-vuotiaista ja 65 vuotta täyttäneistä kolmannes on erittäin tyytyväinen elämäänsä kokonaisuutena.

Kyselyyn vastanneista alle 30-vuotiaista useampi kuin joka kolmas ei lainkaan käy kirjastoissa, museoissa tai muissa vastaavissa paikoissa ja joka neljäs ei käy lainkaan kulttuuri- tai urheilutapahtumissa tai muissa tapahtumissa. Työikäisistä ja eläkeläisistä harvempi kuin joka viides ei lainkaan käy edellä mainituissa paikoissa ja tapahtumissa. Suomen yleisten kirjastojen tilastojen mukaan Loviisassa kirjaston kokonaislainausmäärä suhteutettuna asukaslukuun on hieman noussut viime vuosina, mutta on alhaisempi kuin Itä-Uudenmaan hyvinvointilaupeella ja koko maassa.

Valtuustokauden aikana erityisen myönteinen muutos yhteensä kaikkien ikäryhmien vastausten osalta tapahtui osallisuuden kokemukseen liittyen. Hyvinvointikyselyn kaikista vastaajista vain 13,6 prosenttia vuonna 2024 ja jopa 28,5 prosenttia vuonna 2021 tunsivat, ettei voi lainkaan vaikuttaa itseään koskeviin asioihin asuinkunnassa. 17,3 prosenttia alle 30-vuotiaista vastaajista kokee, että asuinseutu tarjoaa erittäin paljon mahdollisuuksia hyvään elämään tulevaisuudessa, mutta työikäisistä vain 7 prosenttia ja 65 vuotta täyttäneistä vain 4,8 prosenttia.

Kansikuva: Joakim Palmén, Loviisan kaupunki

JOHDANTO

Tämä laaja hyvinvointikertomus kokoaa eri lähteistä tietoa asukkaiden terveydestä ja hyvinvoinnista sekä niihin liittyvistä tekijöistä koko valtuustokaudelta 2021–2025 tähän mennessä. Lisäksi kertomus kokoaa tietoa kunnan toimenpiteistä, joilla on tuettu asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä. Hyvinvointikertomus on laadittu monialaisessa ja monitoimijaisessa yhteistyössä asiantuntija- ja kokemustietoa hyödyntäen. Hyvinvointisuunnitelma tulevalle valtuustokaudelle 2026–2029 laaditaan syksyllä 2025. Vuoden 2026 alussa raportoidaan erikseen hyvinvointisuunnitelman vuoden 2025 toteuma.

Loviisan kaupungin strategiassa vuosille 2022–2025 todetaan, että haluamme monipuolisella ja luovalla tavalla edistää hyvinvointia kasvatuksella, koulutuksella, kulttuurilla, liikunnalla, elinkeinotoimilla, yrittäjyydellä, kaupunkisuunnittelulla ja ymmärrettävällä päätöksenteolla. Hyvinvoivat asukkaat ja viihtyisä kaupunki on yksi viidestä strategisesta tavoitteesta. Tämän Loviisan kaupungin strategisen tavoitteen mukaan Lapsiystävällisessä kunnassa lapsen etu huomioidaan kaikessa toiminnassa, edistetään laaja-alaisesti loviisalaisten hyvinvointia ja lähipalveluita yhdessä kuntalaisten kanssa, kulttuuria, liikuntaa ja urheilua pidetään arvossa, edistetään kolmannen sektorin toimintaa sekä ehkäistään nuorten syrjäytymistä. Lisäksi vaalitaan luonnon monimuotoisuutta ja ylläpidetään kulttuuriympäristöä sekä edistetään ympäristön viihtyisyyttä kaikkialla kunnassa ja pidetään kunnan kiinteistöt hyvässä kunnossa.

Loviisan kaupunki toteutti kuntalaisille tänä valtuustokautena vuosittain hyvinvointikyselyn, jotta hyvinvointityön tueksi saataisiin tietoa myös kuntalaisten kokemasta hyvinvoinnista. Loviisassa kyselyyn vastasi 186 henkilöä vuonna 2021, 478 henkilöä vuonna 2022, 441 henkilöä vuonna 2023 ja 692 henkilöä vuonna 2024. Kyselyn tuloksista laadittiin vuosittain yhteinen kooste kaikista ikäryhmistä. Lisäksi laadittiin vuonna 2023 erikseen kooste alle 18-vuotiaista ja vuonna 2024 koosteet ikäryhmittäin alle 30-vuotiaat, 30–64-vuotiaat ja 65 vuotta täyttäneet. Kyselyn tulokset on julkaistu loviisa.fi-palveluun. Kyselyn tuloksia huomioidaan hyvinvointisuunnitelman valmistelussa sekä toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä.

Kunnille otettiin vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Loviisan hyte-kertoimen tulos- ja prosessi-indikaattorit on otettu mukaan tähän hyvinvointikertomukseen, ja niiden yhteydessä esitetään esimerkkejä siitä, miten Loviisan hyte-kerrointa voisi parantaa.

THL on valmistellut ehdotuksen laajan hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi. Kunnille ja alueille on koottu erilliset vähimmäistietosisällöt. Listat on tarkoitettu kuntien ja alueiden työn tueksi, mutta ne eivät ole vielä velvoittavia eikä niiden käyttöä seurata tai valvota. Järjestämislain 29. §:n mukainen asetus hyvinvointikertomusten vähimmäistiedoista on sosiaali- ja terveysministeriön käsittelyssä. Esitys hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi on annettu 14.6.2023 sosiaali- ja terveysministeriölle, mutta se saattaa muuttua ministeriön asetusprosessin myötä. Asetuksen mahdollisen antamisen ajankohta on toistaiseksi avoin. Ehdotus auttaa kuntia ja alueita valitsemaan ne indikaattorit, joilla voi riittävän tarkasti seurata asukkaiden hyvinvoinnin tilaa. Sopivat indikaattorit auttavat ohjaamaan resursseja ja seuraamaan toiminnan vaikutuksia. Vähimmäistietosisällöt on otettu mukaan osaksi tietoja tähän hyvinvointikertomukseen, ja ne huomioidaan, kun laaditaan hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026–2029.

Vuoden 2025 loppuun asti voimassa olevan hyvinvointisuunnitelman ajantasaisuutta arvioitiin keväällä 2024. Suunnitelman päivityksen yhteydessä huomioitiin se, että vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät hyvinvointialueelle ja Loviisan ja Lapinjärven ylikunnallinen hyvinvointityö päättyi heinäkuussa 2023. Hyvinvointisuunnitelmaan yhdistettiin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi. Lisäksi Kotouttamisen-ohjelma 2021–2024 on huomioitu suunnitelmassa. Ehkäisevän päihdetyön toiminta on yhtenä toimenpiteenä hyvinvointisuunnitelmassa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen eri laeissa

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, vastuista ja toimenpiteistä säädetään useissa laeissa. Esimerkiksi:

- Kuntalaki (2015/410) määrittelee kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtimisen keskeiseksi kunnan perustehtäväksi.
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) velvoittaa kunnalla (6. §) ja hyvinvointialueella (7. §) olevan ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy organisaation muihin lakisääteisiin tehtäviin. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Kunnan on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan. Hyvinvointialueen on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä alueensa kuntien kanssa ja tuettava niitä asiantuntemuksellaan. Kunnan ja hyvinvointialueen on edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.
- Näiden lisäksi kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä ohjataan useissa muissa laeissa, kuten terveydenhuoltolaissa, sosiaalihuoltolaissa, alueidenkäyttölaissa ja rakentamislaisissa, perusopetuslaissa, kuntien kulttuuritoimintalaissa ja elintarvikelaissa.

Loviisan HYTE-ohjausryhmä ja HYTE-ryhmä

Loviisan kaupungin hyvinvointityön ja terveyden edistämisen monialaisena ohjausryhmänä (HYTE-ohjausryhmä) toimii kaupungin johtoryhmä 1–2 kaupunginhallituksen edustajan kera. Hyvinvointikoordinattori toimii sihteerinä. Ohjausryhmä seuraa hyvinvointityön etenemistä ja toimeenpanoa sekä linjaa hyvinvoinnin toteutumista kaupunki- tai kuntastrategian pohjalta, ohjaa hyvinvoinnin johtamisen painopistealueita ja verkostoitumista,

vastaa hyvinvoinnin vuosittaisesta raportoinnista ja valtuustokauden raportoinnista (sisältää ennakkoinnin ja arvioinnin) päätöksentekijöille ja kuntalaisille sekä ennakoi toimintaympäristön muutosten vaikutuksia hyvinvointiin.

Hyvinvointityöryhmä (HYTE-ryhmä) koordinoi ehkäisevää ja edistävää hyvinvointityötä sekä asukkaiden ja sidosryhmien kuulemista, huolehtii hyvinvointisuunnitelman hyvinvointitavoitteiden toimenpiteiden nivoutumisesta ja jalkautumisesta osaksi kaupungin tai kunnan palveluja sekä toiminnan ja talouden suunnittelua. HYTE-työryhmä toimii myös ehkäisevän päihdetyön moniammatillisena työryhmänä. Lisäksi tehtäviin kuuluu huolehtia muun muassa hyvinvointisuunnitelmien ja kertomusten valmistelusta. HYTE-työryhmän jäsenenä ovat kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen päällikkö, varhaiskasvatuspäällikkö, koulutuspäällikkö, ruokapalvelupäällikkö, maahanmuuttokoordinaattori, työllisyyskoordinaattori, ympäristönsuojelutarkastaja, maaseutupäällikkö, viestintäsuunnittelija, Loviisan Järjestöt ry:n edustaja, Loviisanseudun seurakuntayhtymän edustaja ja hyvinvointikoordinaattori, joka toimii sihteerinä.

Muita suunnitelmia osana hyvinvointikertomusta- ja suunnitelmaa

- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
 - Kunnalla on velvollisuus laatia lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, joka tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien sisällöstä säädetään lastensuojelulain (2007/417) 12. §:ssä. Kunnan lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta, lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista, yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä, sekä suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta. Suunnitelma on osa kunnan hyvinvointisuunnitelmaa.
- Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi
 - Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista (2012/980) velvoittaa kuntia laatimaan suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi osana hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa. Kunnan vanhusneuvosto on otettava mukaan tämän suunnitelman valmisteluun.
- Ehkäisevä päihdetyö
 - Ehkäisevä päihdetyö on osa kunnan lakisääteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Työ kattaa alkoholi-, huumausaine- ja rahapelihaittojen sekä tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön ehkäisyn ja vähentämisen. Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015) ohjaa päihdehaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi tehtävää työtä. Lain mukaan sosiaali- ja terveysministeriön (STM) johtaa ehkäisevää päihdetyötä kansallisella tasolla ja THL ohjaa ja kehittää sitä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Kunnissa ja alueilla tehtävää lakisääteistä työtä ohjaavat ja tukevat Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL:n koordinoima Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma 2015–2025 sekä vuonna 2021 julkaistun sosiaali- ja terveysministeriön (STM) päihde- ja riippuvuusstrategia. Kunta huolehtii ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta organisoinnista alueellaan ja nimeää ehkäisevän päihdetyön tehtävistä vastaavan toimielimen. Loviisan kaupunginhallituksen päätöksen mukaan kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toimii ehkäisevän päihdetyön toimielimenä. Ehkäisevän päihdetyön moniammatillisena työryhmänä toimii Loviisan kaupungin HYTE-ryhmä. Loviisan ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöksi on nimetty hyvinvointikoordinaattori.
- Kotouttamisohjelma 2021–2024 ja kotoutumisohjelma 2025 alkaen
 - Kotouttamisohjelma vuosille 2021–2024 on huomioitu hyvinvointisuunnitelman päivityksessä vuosille 2024–2025. 1.1.2025 alkaen Porvoon työllisyysalueen kotoutumisohjelma. Kotoutumisohjelma on kunnan järjestämä kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuus, jonka sisällöistä säädetään vuoden 2025 alussa voimaan astuvassa laissa kotoutumisen edistämisestä (681/2023). Kotoutumisohjelmaa käytetään kotoutumisen alkuvaiheen asiakastyössä, ja kotoutuspalveluihin osallistumisesta sovitaan asiakkaan yksilöllisessä kotoutumissuunnitelmassa. Kotoutumisohjelmaa on koordinoanut Porvoon kaupungin maahanmuuttotoimikunta ja työllisyysalueen kuntien edustajat. Porvoon työllisyysalueeseen kuuluvat kaupungit ja kunnat ovat Askola, Lapinjärvi, Loviisa, Myrskylä, Porvoo ja Pukkila. Porvoon työllisyysalueella kotoutumispalveluista vastaa Porvoo, Loviisa sekä Lapinjärvi. Loviisan monikielinen yhteiskuntaorientaatio järjestetään kotihoidon tukea sekä eläkettä saaville kotoutujille Loviisan omana toimintana. Muille kotoutujille monikielinen yhteiskuntaorientaatio järjestetään työllisyysalueen palveluna Porvoon kotoutumiskeskuksesta. Askola, Myrskylä ja Pukkila ostavat lakisääteiset kotoutumispalvelut Porvoon kaupungilta. Kotoutumisohjelmaa päivitetään vuosittain.

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021-2025

Tähän on koottu tietoja Loviisan asukkaiden terveydestä ja hyvinvoinnista sekä niihin liittyvistä tekijöistä valtuustokaudella 2021-2025 teemoittain (talous ja elinvoima, väestö, hyte-kerroin) ja ikäryhmittäin (lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet; nuoret ja nuoret aikuiset; työikäiset; ikäihmiset; kaikki ikäryhmät) seuraavista tietolähteistä:

- Henkilöstön nostoja havainnoista palvelujen arjesta
- Seurattavat indikaattorit Loviisassa valtuustokaudella 2021-2025
- Täydentävät indikaattorit
 - indikaattorit väestöstä
 - indikaattorit lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuudesta
 - kouluterveyskyselyn 2023 myönteisimmät ja huolestuttavimmat tulokset
 - poimintoja asukkaille suunnatun hyvinvointikyselyn tuloksista
- HYTE-kertoimen tulos- ja prosessi-indikaattorit
- Minimitietoindikaattorit THL:n ehdotuksesta hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi

Talous ja elinvoima

Valtuustokauden 2021-2025 aikana kuntasektori on kokenut ison muutoksen, kun hyvinvointialueet perustettiin ja sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät kunnilta hyvinvointialueiden hoidettavaksi. Muutos ei ollut mutkatonta, ja yhteistyössä kuntien ja hyvinvointialueiden välillä on vielä parannettavaa. Loviisan kaupungille kyseiset vuodet ovat koronapandemiasta ja sote-uudistuksesta huolimatta taloudellisilla mittareilla mitattuna olleet varsin hyviä.

Tilikauden tulokset ovat vuosina 2021-2023 ovat olleet ylijäämäisiä, ja vuodesta 2024 näyttää myöskin tulevan ylijäämäinen, alijäämäisestä talousarviosta huolimatta. Pitää kuitenkin muistaa, että edellä mainittujen vuosien tuloksia ovat parantaneet omaisuusmyynnit, joten tilanne ei ole ihan niin ruusuinen kuin miltä saattaa vaikuttaa. Loviisan kaupungin kertynyt ylijäämä tulee vuoden 2024 tilinpäätöksessä olemaan vajaa 20 miljoonaa euroa, joka antaa hyvän perustan tuleville epävarmoille vuosille, jotka sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on tuonut tullessaan kuntasektorille. Epävarmuutta lisäävät myös TE-uudistus ja valtionosuusjärjestelmän uudistus. Taloussuunnitelmavuodet 2026-2027 näyttävät epävarmoilta, ja faktaa on se, että Loviisan kaupungilla on käyttötaloudessa rakenteellinen alijäämä, joka on tavalla tai toisella ratkaistava.

Seurattavat indikaattorit Loviisassa valtuustokaudella 2021-2025, Talous

Talouteen liittyviä indikaattoreita ei ole päivitetty vuoden 2022 jälkeen, joten tiedot on lisätty vuosikatsauksiin 2022 ja 2023, mutta niitä ei lisätty tähän hyvinvointikertomukseen.

Seurattavat indikaattorit Loviisassa valtuustokaudella 2021-2025, Elinvoima

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot	25,9 (2021), 24,9 (2022)	26,7 (2022)	28,6 (2022)
Työlliset, % väestöstä	40,6 (2021), 40,9 (2022)	45,3 (2022)	43,6 (2022)
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	11,1 (2021), 9,8 (2022)	8,4 (2022)	8,2 (2022)

Väestö

Loviisassa 16-24-vuotiaiden osuus väestöstä on pienempi kuin Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella ja koko maassa. Yhtenä tekijänä on se, että osa nuorista muuttaa muualle opiskelemaan, koska Loviisassa on suomenkielinen ja ruotsinkielinen lukio, mutta ei ammattioppilaitoksia tai korkeakouluja. Väestöennusteen mukaan Loviisassa erityisesti 65-74-vuotiaiden osuus tulee kasvamaan vuoteen 2030 mennessä, ja eron koko maahan ennustetaan kasvavan entisestään. Väestöllinen huoltosuhde kasvaa väestön ikääntymisen myötä ja on jo nyt Loviisassa korkeampi kuin koko maan keskiarvo.

Vuonna 2023 suomenkielisten osuus väestöstä oli 55 prosenttia, ruotsinkielisten osuus 39 prosenttia ja vieraskielisten osuus 6 prosenttia. Valtuustokauden aikana molempien kotimaisten kielten osuus on laskenut hieman. Sen sijaan vieraskielisten osuus Loviisassa on kasvanut. Loviisassa puhutaan noin 15 eri kieltä. Vieraskielisistä noin neljännes on venäjänkielisiä ja noin neljännes on eestinkielisiä.

Seurattavat indikaattorit Loviisassa valtuustokaudella 2021-2025, Väestö

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Väestö 31.12.	14 643 (2021), 14 568 (2022), 14 458 (2023)	98 987 (2023)	5 603 851 (2023)

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Elävänä syntyneet	95 (2021), 86 (2022), 88 (2023)	664 (2023)	43 383 (2023)
Huoltosuhde, demografinen	76,6 (2021), 77,9 (2022), 78,5 (2023)	64,5 (2023)	61,9 (2023)
Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta	-0,8 (2021), -1,7 (2022), -4,1 (2023)	-1,5 (2023)	0 (2023)

Lähde: Väestörakenne (Tilastokeskus)

Täydentävät indikaattorit, Väestö

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
0–6-vuotiaat, % väestöstä	5 (2021), 4,9 (2022), 4,8 (2023)	6,1 (2023)	6 (2023)
7–15-vuotiaat, % väestöstä	9,4 (2021), 9,1 (2022), 9,1 (2023)	10,9 (2023)	9,9 (2023)
16–24-vuotiaat, % väestöstä	6,7 (2021), 6,7 (2022), 6,7 (2023)	8,4 (2023)	10 (2023)
25–64-vuotiaat, % väestöstä	48,7 (2021), 48,5 (2022), 48,4 (2023)	51,2 (2023)	50,7 (2023)
65–74-vuotiaat, % väestöstä	16,7 (2021), 16,6 (2022), 16,2 (2023)	12,3 (2023)	12,2 (2023)
75–84-vuotiaat, % väestöstä	9,8 (2021), 10,5 (2022), 11,2 (2023)	8,5 (2023)	8,3 (2023)
85 vuotta täyttäneet, % väestöstä	3,7 (2021), 3,7 (2022), 3,6 (2023)	2,7 (2023)	2,9 (2023)

Lähde: Väestörakenne (Tilastokeskus)

Indikaattorit	Loviisa
Väestö 31.12.	14 643 (2021), 14 568 (2022), 14 458 (2023)
Kotimaiset kielet yhteensä	13 947 (2021), 13 848 (2022), 13 629 (2023)
suomi	8 129 (2021), 8 101 (2022), 7 988 (2023)
ruotsi	5 818 (2021), 5 747 (2022), 5 641 (2023)
vieraskieliset yhteensä	696 (2021), 720 (2022), 829 (2023)

Lähde: Tilastokeskus

Minimitietoindikaattorit THL:n ehdotuksessa hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi, Hyvinvoinnin tila

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Väestöennuste 2030 (Laskettu vuonna 2024, päivitystiheys kolmen vuoden välein)	13 961	102 377	5 789 834
0–6-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (Laskettu 2024)	4,2	5,6	5,7
7–15-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (Laskettu 2024)	7,4	8,4	9,2
16–24-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (Laskettu 2024)	6,5	8,7	10,5
25–64-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (Laskettu 2024)	47	50,3	50,7
65 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (Laskettu 2024)	34,9	26,1	24,8
75 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (Laskettu 2024)	13,2	13,5	18,7
85 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (Laskettu 2024)	3,6	3,7	4,8

Lähde: Väestötilasto (Tilastokeskus)

Hyte-kerroin

Edellytyksiä väestön hyvinvoinnille ja terveydelle luovat koulutus, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalvelut, kaavoitus, liikennejärjestelyt sekä monet muut kunnan tehtävät.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Hyte-kerroin otettiin käyttöön 2023. Loviisan hyte-kerroin on noussut vuodesta 2023 (57) vuoteen 2024 (64).

Esimerkkejä siitä, miten voidaan edelleen parantaa Loviisan hyte-kerrointa

Hyte-kerrointa voi edelleen parantaa esimerkiksi edistämällä nuorten hyviä ja terveellisiä elintapoja, fyysistä kuntoa ja painonhallintaa sekä ylläpitämällä ja vahvistamalla työikäisten työkykyä ja edistämällä työllisyyttä yhteistyössä eri tahojen kanssa. Lisäksi kaupunki voi ottaa käyttöön pitkät liikuntavälitunnit ja välipalat kouluissa ja tarkastuslautakunta voi arvioida hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutumista valtuustokausittain. Tämä tehty toimi ei vielä näy hyte-kertoimessa, mutta tällä toimella on jo pyritty parantamaan hyte-kerrointa jatkossa. Loviisan kaupunki on madaltanut kulttuuriin osallistumisen kynnystä niin, että osana ulkoiluystävätoimintaa on vuodesta 2023 alkaen pienimuotoisesti toteutettu kulttuurikaveritoimintaa ja kulttuurikaveritoimintaa kehitetään edelleen.

Indikaattorit	Loviisa
HYTE-kerroin, 0–100	67 (2021), 60 (2022), 57 (2023), 64 (2024)
HYTE-kerroin euroa/asukas	18,9 (2021), 17,1 (2022), 16,2 (2023), 19,3 (2024)
HYTE-kerroin, 1 000 euroa (Otettiin käyttöön 2023)	234,1 (2023), 288,1 (2024)

Lähde: THL, TEAvisari

Tulosindikaattorit, Muutos kunnan väestön terveydessä ja hyvinvoinnissa

Tulosindikaattorit (6 kpl) mittaavat muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä.

Tulosindikaattorit on valittu näiden periaatteiden mukaan:

- kunta voi omalla toiminnallaan vaikuttaa indikaattoreihin
- eri ikäryhmät ovat edustettuina
- jotta kunnan väestörakenne, sairastavuus tai työttömyystilanne ei vaikuttaisi tulokseen, mitataan tulosindikaattoreissa lähtökohtaisesti muutosta
- tavoite on, että kunnat olisivat mahdollisimman paljon samalla viivalla ja niillä on mahdollisuus saada todettavia, hyviä muutoksia näissä asioissa aikaan.

Tulosindikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden tai mittausajankohdan erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta. Jos jonkin indikaattorin arvo on jo tavoitetilanteessa, saa kunta sen osalta maksimipisteet.

Tulosindikaattorit	Loviisa	Itä-Uudemaan HVA	Koko maa
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	45 (2021), 52 (2022), 51 (2023), 46 (2024)		
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista	35,3 (2021), 39,6 (2023)	31,5 (2023)	26,6 (2023)
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori	26 (2021), 26 (2022), 51 (2023), 51 (2024)		
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista	22,9 (2021), 21,3 (2023)	16,8 (2023)	17,4 (2023)
Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori	63 (2021), 63 (2022), 49 (2023), 49 (2024)		
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	11,1 (2021), 9,8 (2022)	8,4 (2022)	8,3 (2022)
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori	58 (2021), 53 (2022), 57 (2023), 59 (2024)		
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	2 (2021), 1,8 (2022), 1,5 (2023)	1,6 (2023)	2,4 (2023)
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori	35 (2021), 60 (2022), 58 (2023), 32 (2024)		
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	7,1 (2021), 7 (2022), 6,8 (2023)	4,8 (2023)	6 (2023)
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori	54 (2021), 58 (2022), 42 (2023), 43 (2024)		
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä	246,6 (2021), 359,4 (2022), 342,9 (2023)	293,9 (2023)	332,3 (2023)
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori	35 (2021), 49 (2022), 50 (2023), 42 (2024)		

Lähde: THL, TEAvisari

Prosessi-indikaattorit

Toimintaa kuvaavat prosessi-indikaattorit (15 kpl) mittaavat nykytilannetta. Niillä haetaan vastausta kysymykseen "Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on".

Toimintaa kuvaavat indikaattorit:

- peruskoulut (4 yksittäistä indikaattoria)

- liikunta (5 yksittäistä indikaattoria)
- kuntajohto (5 yksittäistä indikaattoria)
- kulttuuri (1 yksittäinen indikaattori)

Toimintaa kuvaavien indikaattoreiden määrä on kohtalaisen suuri, jotta toimintaa voidaan arvioida mahdollisimman laajasti. Jos indikaattoreita olisi vain muutama, olisi vaarana, että tehtäisiin vain niitä asioita, joita HYTE-kertoimessa mitataan. Nyt valitut indikaattorit mittaavat laajasti tekemisiä aina johtamisesta, seurannasta ja arvioinnista, resursseista ja kuntalaisten osallisuuden edistämisestä käytännön tekemisiin. Tärkeää on myös työn pitkäjänteisyys ja suunnitelmallisuus.

Taho	Prosessi-indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko ma a
	Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	88 (2021), 69 (2022), 63 (2023), 83 (2024)		
Kunta- johto	Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista	100 (2021), 100 (2022), 100 (2023), 100 (2024)	86	75
	Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	100 (2021), 100 (2022), 100 (2023), 100 (2024)	82	71
	Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	100 (2021), 100 (2022), 0 (2023), 0 (2024)	29	57
	Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	100 (2021), 100 (2022), 100 (2023), 100 (2024)	100	95
	Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja	100 (2021), 100 (2022), 100 (2023), 100 (2024)	86	87
Liikunta	Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa	100 (2021), 0 (2022), 100 (2024)	100	76
	Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen	100 (2021), 100 (2022), 100 (2024)	100	89
	Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	100 (2021), 100 (2022), 100 (2024)	100	92
	Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin	100 (2021), 0 (2022), 100 (2024)	57	60
	Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	100 (2021), 100 (2022), 100 (2024)	86	92
Perus- koulut	Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus	100 (2021), 100 (2022), 93 (2023), 93 (2024)	91	91
	Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	30 (2021), 30 (2022), 73 (2023), 73 (2024)	87	80
	Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	31 (2021), 31 (2022), 56 (2023), 56 (2024)	70	66
	Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuosituksia koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	78 (2021), 78 (2022), 17 (2023), 17 (2024)	12	7
Kulttuuri	Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä	0 (2021), 0 (2022), 0 (2023), 0 (2024)	0	20

Lähde: THL, TEAvisari

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Lasten ja nuorten ylipaino ja heikko fyysinen toimintakyky huolestuttavat

Moni asia on myönteinen loviisalaisten lasten ja varhaisnuorten arjessa. Verrattaessa vuoden 2023 kouluterveyskyselyn tulokset koko maan keskiarvoon Loviisan myönteisimmissä tuloksissa nousee esille muun muassa 4. ja 5. luokan oppilaiden hyvät empatiataidot ja vaikuttamismahdollisuuden kouluruokailuun.

Samaan aikaan moni asia on huolestuttava loviisalaisten lasten ja varhaisnuorten elämässä verrattaessa Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen (HVA) ja koko maan keskiarvoihin. Osuus 4. ja 5. luokan oppilaista, jotka harrastavat jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa (2023), on pienempi (81,9 %) verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (88,5 %) ja koko maahan (88,8 %). Osuus 5. luokan oppilaista, joilla on heikko fyysinen toimintakyky, on laskenut myönteisempään suuntaan vuodesta 2021 (53,8 %) vuoteen 2024 (44,9 %), mutta on edelleen suurempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (36,4 %) ja koko maahan (35,8 %). Toisaalta myönteistä on se, että vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus 4. ja 5. luokan oppilaista (2023) on samalla tasolla kuin koko maassa (43 %) ja hieman korkeampi kuin Itä-uudenmaan HVA:n keskiarvo (36,4 %).

Ylipainon yleisyys (%) 2–6-vuotiailla (2023) on huomattavasti suurempi (25,6 %) verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (20,6 %) ja koko maahan

(19,4 %). Ylipainon yleisyys (%) 7–12-vuotiailla (2023) on hieman suurempi (24,7 %) verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (21,7 %) ja koko maahan (22,3 %).

Henkilöstön nostoja palvelujen arjesta

Varhaiskasvatuksessa, esikoulussa ja 1.–6.-luokilla syödään hyvin, koska syödään yhdessä. Oppilaiden työskentelyolosuhteet perusopetuksessa ovat toimivat. Lasten uimakerhot ovat suosittuja, mutta lasten yleinen uimataito on heikentynyt. Lasten osallistuminen liikuntaharrastuksiin on vähäisempää; esimerkiksi seurojen osallistujamäärät ovat laskeneet. Perheiden yhteinen liikkuminen ja ulkoilu on vähentynyt; muun muassa perusliikuntataidot ovat heikentyneet. Sosiaalinen media luo stressiä varhaisnuorille ja vaikuttaa elintapoihin ja kokonaisvaltaisesti hyvinvointiin heikentävästi. Osalta lapsista ja nuorista puuttuu huoltajien asettamat rajat, ja huoltajat siirtävät vastuun muille. Lasten harrastaminen on polarisoitunut; osa harrastaa todella paljon ja monipuolisesti ja osa ei harrasta ollenkaan.

Seurattavat indikaattorit Loviisassa valtuustokaudella 2021–2025, Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista, Lähde: Kouluterveyskysely (THL)	82,3 (2021), 81,9 (2023) pojat 80,5 (2021), 80,6 (2023) tytöt 85 (2021), 82,9 (2023)	88,5 (2023)	88,8 (2023)
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky, Lähde: MOVE!-järjestelmän kansallinen rekisteri	53,8 (2021), 50,4 (2022), 48,3 (2023) 44,9 (2024) pojat 45,5 (2024), tytöt 44,3 (2024)	36,4 (2024)	35,8 (2024)

Täydentävät indikaattorit, Lasten ja varhaisnuorten liikunta-aktiivisuus

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista, Lähde: Kouluterveyskysely (THL)	37,2 (2021), 43 (2023) pojat 37,2 (2021), 51,4 (2023) tytöt 36,7 (2021), 36,4 (2023)	40,1 (2023)	43 (2023)

Kouluterveyskyselyn 2023 myönteisimmät ja huolestuttavimmat tulokset

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen	Loviisan 4. ja 5. luokan oppilaat
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat	37,2 (2021), 43,0 (2023)
Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa	50,8 (2021), 56,3 (2023)
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	33,6 (2021), 29,1 (2023)
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	37,9 (2021), 32,0 (2023)
Yrittänyt usein viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut	43,8 (2021), 39,0 (2023)

Viisi huolestuttavinta tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen	Loviisan 4. ja 5. luokan oppilaat
Kiusattu tai muita kiusannut kertonut koulukiusaamisesta koulun aikuiselle: kiusaaminen loppunut tai vähentynyt	57,4 (2021), 41,3 (2023)
Terveystarkastuksessa puhutaan lapselle tärkeistä asioista	69,1 (2021), 57,4 (2023)
Kokenut seksuaalista kommentointia, ehdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä vuoden aikana	7,4 (2021), 16,9 (2023)
Mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista	67,6 (2021), 58,3 (2023)
Luokan oppilaat viihtyvät usein yhdessä	71,5 (2021), 58,2 (2023)

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa koko maan tulokseen	Loviisan 4. ja 5. luokan oppilaat	Koko maan 4. ja 5. luokan oppilaat
Osallistunut kouluruokailun suunnitteluun	64,7 (2023)	54,9 (2023)
Ei ole osallistunut muiden oppilaiden kiusaamiseen	87,8 (2023)	81,0 (2023)
Tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana	34,4 (2023)	41,9 (2023)

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa koko maan tulokseen	Loviisan 4. ja 5. luokan oppilaat	Koko maan 4. ja 5. luokan oppilaat
Hyvät empatiataidot	60,8 (2023)	57,2 (2023)
Koulun aikuinen kiusannut koulussa tämän luokan aikana	10,7 (2023)	10,7 (2023)

Viisi huolestuttavinta tulosta suhteessa koko maan tulokseen	Loviisan 4. ja 5. luokan oppilaat	Koko maan 4. ja 5. luokan oppilaat
Kiusattu tai muita kiusannut kertonut koulukiusaamisesta koulun aikuiselle: kiusaaminen loppunut tai vähentynyt	41,3 (2023)	60,7 (2023)
Terveystarkastuksessa puhutaan lapselle tärkeistä asioista	57,4 (2023)	72,2 (2023)
Terveystarkastuksessa lapsesta tuntuu turvalliselta kertoa asioistaan	52,8 (2023)	67,6 (2023)
Terveystarkastus on yksilöllinen ja keskusteleva	27,6 (2023)	43,1 (2023)
Harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa	81,9 (2023)	88,8 (2023)

Minimitietoindikaattorit THL:n ehdotuksessa hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi, Hyvinvoinnin tila

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä, Lähde: Toimeentulotukirekisteri (THL)	2,1 (2021), 1,9 (2022), 1,5 (2023)	1,4 (2023)	2,6 (2023)
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista, Lähde: Asunnot ja asuinolo -tilasto (Tilastokeskus)	28,4 (2021), 28,2 (2022), 28,2 (2023)	26 (2023)	28 (2023)
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 2–6-vuotiailla, Lähde: Perusterveydenhuoltotilasto (THL)	26,5 (2021), 28,1 (2022), 25,6 (2023)	20,6 (2023)	19,4 (2023)
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 7–12-vuotiailla, Lähde: Perusterveydenhuoltotilasto (THL)	25,4 (2021), 27,5 (2022), 24,7 (2023)	21,7 (2023)	22,3 (2023)
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky, Lähde: MOVEI-järjestelmän kansallinen rekisteri	53,8 (2021), 50,4 (2022), 48,3 (2023), 44,9 (2024) pojat 45,5 (2024), tytöt 44,3 (2024)	36,4 (2024)	35,8 (2024)
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017–), Lähde: Kouluterveyskysely (THL)	11,5 (2021), 15,4 (2023) pojat 7,5 (2021), 12,3 (2023) tytöt 15,4 (2021), 17,9 (2023)	12,3 (2023)	11,3 (2023)
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista, Lähde: Kouluterveyskysely (THL)	84,2 (2021), 82,8 (2023) pojat 87,4 (2021), 92 (2023) tytöt 80,3 (2021), 75,4 (2023)	84 (2023)	85,1 (2023)
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista, Lähde: Kouluterveyskysely (THL)	6,3 (2021), 7,1 (2023) pojat 4,4 (2021), 7,1 (2023) tytöt 8,4 (2021), 7,1 (2023)	9,2 (2023)	8,6 (2023)
Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista, Lähde: Kouluterveyskysely (THL)	17,1 (2021), 19 (2023) pojat 19,1 (2021), 18,8 (2023) tytöt 15 (2021), 19,3 (2023)	17,3 (2023)	15,8 (2023)

Minimitietoindikaattorit THL:n ehdotuksessa hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi, Tehdyt toimet kunnassa (hyvinvointiin ja terveyteen yhteydessä olevat tekijät)

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Varhaiskasvatukseen osallistuneet lapset, % 1–6-vuotiaista (sis. kunnalliset ja yksityiset varhaiskasvatustoimijat), Lähde: Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen ja kunnan omat tiedot	86,2 (2021), 88,2 (2022), 88,3 (2023), 90,9 (2024)		
Ala-asteiden saavutettavuus, ala-asteikäiset, enintään 2 km [%], Lähde: Elinympäristön tietopalvelu Liiteri (Suomen Ympäristökeskus SYKE).	70 (2021), 66,4 (2022), 68,6 (2023)	77 (2022)	80,9 (2022)

Nuoret ja nuoret aikuiset

Nuorten ylipaino, heikko fyysinen toimintakyky ja vähäinen liikunta-aktiivisuus huolestuttavat

Moni asia on myönteinen loviisalaisten nuorten ja nuorten aikuisten arjessa. Verrattaessa vuoden 2023 kouluterveyskyselyn tuloksia koko maan keskiarvoon Loviisan myönteisimmissä tuloksissa nousee esille muun muassa se, että 8. ja 9. luokan oppilaiden taiteen ja kulttuurin harrastaminen on yleisempää ja lukioden 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden koulu-uupumusta kokeneiden osuus on pienempi. Lisäksi myönteistä on esimerkiksi 8. ja 9. luokan oppilaiden vaikutusmahdollisuudet välituntien ja taukojen suunnitteluun ja toteutukseen sekä lukiolaisten mahdollisuudet vaikuttaa koulun tapahtumiin.

Samaan aikaan moni asia on huolestuttava loviisalaisten lasten ja nuorten elämässä verrattaessa Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen (HVA) ja koko maan keskiarvoihin. Osuus 8. luokan oppilaista, joilla on heikko fyysinen toimintakyky, on laskenut myönteisempään suuntaan vuodesta 2021 (52,9 %) vuoteen 2024 (48,1 %), mutta on edelleen suurempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (38,9 %) ja koko maahan (40,4 %). Loviisalaisten 8. luokan poikien tulos on huomattavasti parempi (36,9 %) kuin tyttöjen (58,6 %). Huolestuttavaa on se, että osuus 8. ja 9. luokan oppilaista, jotka harrastavat hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa (2023), on suurempi (35,9 %) verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (29,4 %) ja koko maahan (27,0 %). Huolestuttavaa on se, että 8. ja 9. luokkien tyttöjen osuus on noussut huolestuttavampaan suuntaan vuodesta 2021 (32,2 %) vuoteen 2023 (39,2 %). Myönteistä on se, että osuus lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, jotka harrastavat hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa (2023), on laskenut myönteisempään suuntaan vuodesta 2021 (39 %) vuoteen 2024 (23,3 %) ja on vuonna 2023 pienempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (24,6 %) ja koko maahan (25,8 %). Erityisen myönteistä on se, että lukiolaistyttyjen osuus on laskenut myönteisempään suuntaan vuodesta 2021 (43,2 %) vuoteen 2023 (22,2 %). Sen sijaan huolestuttavaa on se, että osuus lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, jotka kulkevat koko koulumatkan moottoriajoneuvolla (2023), on huomattavasti suurempi (34,4 %) verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (27,9 %) ja koko maahan (18,4 %). Osuus 8. ja 9. luokan oppilaista, jotka ovat ylipainoisia (2023), on 21,3 % ja hieman suurempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (16,8 %) ja koko maahan (17,4 %). Poikien osuus (26,2 %) on suurempi kuin tyttöjen (17,8 %).

Tyttöjen hyvinvoinnin haasteet sekä nuorten päihteiden riskikäyttö ja riski syrjäytyä huolestuttavat

Osuus 8. ja 9. luokan oppilaista, jotka kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, on noussut huolestuttavampaan suuntaan vuodesta 2021 (35,3 %) vuoteen 2023 (39,6 %) ja on vuonna 2023 suurempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (31,5 %) ja koko maahan (26,6 %). Tyttöjen osuus (55,2 %) on huomattavasti suurempi kuin poikien (19,6 %). Osuus lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, jotka kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, on laskenut myönteisempään suuntaan vuodesta 2021 (35,4 %) vuoteen 2023 (27 %) ja on vuonna 2023 pienempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (29 %) ja suurempi verrattaessa koko maahan (25,2 %). Tyttöjen osuus (33,3 %) on suurempi kuin poikien (20,9 %).

Osuus 8. ja 9. luokan oppilaista, jotka ovat tyytyväisiä elämäänsä tällä hetkellä, on hieman laskenut huolestuttavampaan suuntaan vuodesta 2021 (58,4 %) vuoteen 2023 (54,2 %) ja on pienempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (61,2 %) ja koko maahan (65,7 %). Tyttöjen osuus (40,8 %) on huomattavasti pienempi kuin poikien (73,5 %). Osuus lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, jotka ovat tyytyväisiä elämäänsä tällä hetkellä, on hieman noussut myönteisempään suuntaan vuodesta 2021 (60,5 %) vuoteen 2023 (65,6 %) ja on samalla tasolla aluevertailussa, mutta tyttöjen osuus (48,9 %) on huomattavasti pienempi kuin poikien (81,8 %). Osuus 8. ja 9. luokan oppilaista, joilla on erittäin heikko osallisuuden kokemus (2023), on 19,4 % ja on hieman korkeampi aluevertailussa. Tyttöjen osuus (29,2 %) on huomattavasti suurempi kuin poikien (6,2 %).

Osuus lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, jotka ovat kokeneet vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana (2023), on hieman laskenut huolestuttavampaan suuntaan vuodesta 2021 (25,5 %) vuoteen 2023 (23,7 %). Lukiolaispoikien osuus (32,4 % 2021 -> 24,4 % 2023) on laskenut huomattavasti enemmän kuin lukiolaistyttyjen (15,9 % 2021 -> 13,3 % 2023). Osuus 8. ja 9. luokan oppilaista, jotka kokevat kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta (23,7 % 2023), on samalla tasolla aluevertailussa, mutta poikien osuus (2,9 % 2021 -> 7,4 % 2023) on noussut, kun taas tyttöjen osuus on laskenut (42,9 % 2021 -> 36 % 2023).

Osuus 8. ja 9. luokan oppilaista, jotka eivät syö koululounasta päivittäin (2023), on 41,6 % ja on pienempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (46 %) ja suurempi verrattaessa koko maahan (38 %). Tyttöjen osuus (53,6 %) on suurempi kuin poikien (14,4 %). Osuus lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, jotka eivät syö koululounasta päivittäin (2023), on 38,2 % ja on pienempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (40,4 %) ja suurempi verrattaessa koko maahan (31,4 %). Tyttöjen osuus (46,7 %) on suurempi kuin poikien (27,9 %).

Osuus 8. ja 9. luokan oppilaista, jotka ovat tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, on noussut huonompaan suuntaan vuodesta 2021 (8 %) vuoteen 2023 (13,6 %) ja on vuonna 2023 samalla tasolla verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (13,7 %) ja koko maahan (8,8 %). Vuonna 2023 poikien osuus (17,8 %) on suurempi kuin tyttöjen (10,6 %). Osuus 18–24-vuotiaista, jotka ovat syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalveluksessa), on 19,2 % vuonna 2022 ja on suurempi verrattaessa Itä-Uudenmaan HVA:seen (14,7 %) ja koko maahan (14,7 %). Poikien osuus (22,5 %) on suurempi kuin tyttöjen (14,4 %).

Henkilöstön nostoja palvelujen arjesta

Myönteistä on, että Loviisassa on nuorten työpajatoiminta, joka on helposti saavutettava lähipalvelu 18–28-vuotiaille. 7.–9.-luokkalaisten osalta on huoli siitä, että osa ei syö kouluruokaa. Lukiossa on vaihteleva määrä ruokailijoita, koska heillä on vaihteleva lukujärjestys. Ulkovälitunnit yläkouluissa ovat vapaaehtoisia. Iso osa oppilaista kulkee koulumatkat koulukuljetuksella tai muulla moottoriajoneuvolla. Sosiaalinen media luo stressiä nuorille ja vaikuttaa elintapoihin ja kokonaisvaltaisesti hyvinvointiin heikentävästi. Osa nuorista käyttäytyy välinpitämättömästi liikenteessä,

kuten esimerkiksi ajavat ylinopeutta ja päihtyneenä. Osalta lapsista ja nuorista puuttuu huoltajien asettamat rajat ja huoltajat siirtävät vastuun muille. Pieni osa huoltajista ei osallistu koulun ja kodin väliseen yhteistyöhön.

Seurattavat indikaattorit Loviisassa valtuustokaudella 2021–2025, Nuoret ja nuoret aikuiset

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista (HYTE-kerroin)	35,3 (2021), 39,6 (2023) pojat 24,1 (2021), 19,6 (2023) tytöt 44,1 (2021), 55,2 (2023)	31,5 (2023)	26,6 (2023)
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	8 (2021), 13,6 (2023) pojat 7,8 (2021), 17,8 (2023) tytöt 8,3 (2021), 10,6 (2023)	13,7 (2023)	8,8 (2023)
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista	22,9 (2021), 21,3 (2023) pojat 28 (2021), 26,2 (2023) tytöt 19,6 (2021), 17,8 (2023)	16,8 (2023)	17,4 (2023)
Ylipaino, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	16,9 (2021), 17,9 (2023)	17,8 (2023)	17,1 (2023)
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä Lähde: Tilasto Suomen eläkkeensaajista (ETK ja Kela)	1,9 (2021), 2 (2022), 1,9 (2023)	1 (2023)	1,2 (2023)
Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	95,5 (2021), 97 (2023) pojat 93,1 (2021), 96,4 (2023) tytöt 97,2 (2021), 97,4 (2023)	95,1 (2023)	95,2 (2023)
Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	97,6 (2021), 96,7 (2023) pojat 100 (2021), 97,7 (2023) tytöt 95,5 (2021), 95,6 (2023)	96,9 (2023)	97,5 (2023)
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky, Lähde: MOVEI-järjestelmän kansallinen rekisteri	52,9 (2021), 44,6 (2022), 46,5 (2023) 48,1 (2024) pojat 36,9 (2024), tytöt 58,6 (2024)	38,9 (2024)	40,4 (2024)

Lähde: Kouluterveyskysely (THL) jos ei muuta mainita

Täydentävät indikaattorit, Nuorten ja nuorten aikuisten liikunta-aktiivisuus

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 8. ja 9. luokan oppilaista	22,5 (2021), 20,3 (2023) pojat 24,5 (2021), 20,4 (2023) tytöt 21,4 (2021), 20,2 (2023)	24,8 (2023)	25,4 (2023)
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	14,8 (2021), 12,2 (2023)	18,3 (2023)	19,5 (2023)
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	33,1 (2021), 35,9 (2023) pojat 34 (2021), 31,6 (2023) tytöt 32,2 (2021), 39,2 (2023)	29,4 (2023)	27,0 (2023)
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	39 (2021), 23,3 (2023) pojat 34,2 (2021), 25,0 (2023) tytöt 43,2 (2021), 22,2 (2023)	24,6 (2023)	25,8 (2023)
Kulkee koko koulumatkan moottoriajoneuvolla, % 8. ja 9. luokan oppilaista	19,6 (2023) pojat 22,1 (2023), tytöt 17,7 (2023)	17,1 (2023)	13,1 (2023)
Kulkee koko koulumatkan moottoriajoneuvolla, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	34,4 (2023) pojat 31,8 (2023), tytöt 37,8 (2023)	27,9 (2023)	18,4 (2023)

Lähde: Kouluterveyskysely (THL)

Kouluterveyskyselyn myönteisimmät ja huolestuttavimmat tulokset 2023

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen	Loviisan 8. ja 9. luokan oppilaat
Mielialaan liittyviin huoliin tukea tarvinneista apua saaneet: omat vanhemmat	71,8 (2021), 84,8 (2023)

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen	Loviisan 8. ja 9. luokan oppilaat
Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulun tapahtumien järjestämiseen	22,8 (2021), 38,9 (2023)
Oppimiseen ja koulunkäyntiin tukea tarvinneista apua saaneet: luokanvalvoja	77,6 (2021), 86,5 (2023)
Hyvinvointiinsa tukea tarvinneista apua saaneet: koulukuraattori	61,9 (2021), 71,7 (2023)
Hyvinvointiinsa tukea tarvinneista apua saaneet: kouluterveydenhoitaja	66,3 (2021), 75,5 (2023)

Viisi huolestuttavinta tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen	Loviisan 8. ja 9. luokan oppilaat
Tietää asuinalueen harrastusmahdollisuuksista	52,9 (2021), 38,5 (2023)
Alaikäisten alkoholin ostot vähittäismyynnistä	1,0 (2021), 11,2 (2023)
Oppimisyhteisön ilmapiiri on hyvä	62,3 (2021), 44,4 (2023)
Mielialaan liittyviin huoliin tukea tarvinneista apua saaneet: ystävät ja muut läheiset	87,0 (2021), 75,8 (2023)
Hyvinvointiinsa tukea tarvinneista apua saaneet: opettaja	74,6 (2021), 63,5 (2023)

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa koko maan tulokseen	Loviisan 8. ja 9. luokan oppilaat	Koko maan 8. ja 9. luokan oppilaat
Harrastaa taidetta tai kulttuuria omatoimisesti vapaa-ajalla vähintään viikoittain	32 (2023)	25,9 (2023)
Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa	54,3 (2023)	47,2 (2023)
Alaikäisten välittämisen kautta hankkima alkoholi	79,8 (2023)	85,6 (2023)
Hyvät vaikutusmahdollisuudet välituntien tai taukojen suunnitteluun ja toteutukseen	30,1 (2023)	24,3 (2023)
Koulun aikuinen kiusannut koulussa tämän lukuvuoden aikana	11,4 (2023)	16,8 (2023)

Viisi huolestuttavinta tulosta suhteessa koko maan tulokseen	Loviisan 8. ja 9. luokan oppilaat	Koko maan 8. ja 9. luokan oppilaat
Tietää asuinalueen harrastusmahdollisuuksista	38,5 (2023)	54 (2023)
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi	39,6 (2023)	26,6 (2023)
Terveystarkastuksessa nuoresta tuntuu turvalliselta kertoa asioistaan	50,6 (2023)	66,0 (2023)
Terveystarkastus on yksilöllinen ja keskustelevala	43,3 (2023)	57,4 (2023)
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä	54,2 (2023)	65,7 (2023)

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen	Loviisan lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat
Koulu-uupumus	25,9 (2021), 7,8 (2023)
Kokenut syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla	29,3 (2021), 14,4 (2023)
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa	39,0 (2021), 23,3 (2023)
Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulun tapahtumien järjestämiseen	31,7 (2021), 59,6 (2023)
Koululounas on laadultaan hyvää	35,4 (2021), 55,1 (2023)

Viisi huolestuttavinta tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen	Loviisan lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat
Terveystarkastuksessa nuoren mielipidettä kuunnellaan	93,5 (2021), 81,1 (2023)
Kokee harrastuspaikkojen sijaitsevan liian kaukana	22,2 (2021), 34,1 (2023)
Kokee kiinnostavat harrastukset liian kalliiksi	13,4 (2021), 25,0 (2023)
Kokee olevansa tarpeellinen muille ihmisille	68,3 (2021), 55,1 (2023)
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	24,4 (2021), 32,6 (2023)

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa koko maan tulokseen	Loviisan lukioden 1. ja 2. vuoden opiskelijat	Koko maan lukioden 1. ja 2. vuoden opiskelijat
Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana	14,6 (2023)	31,3 (2023)
Kokenut häiritsevää seksuaalista puhelimessa tai netissä vuoden aikana	11,5 (2023)	24,2 (2023)
Koulu-uupumus	7,8 (2023)	17,5 (2023)
Kokenut seksuaalista häirintää julkisessa tilassa vuoden aikana	6,7 (2023)	17,4 (2023)
Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulun tapahtumien järjestämiseen	59,6 (2023)	45,6 (2023)

Viisi huolestuttavinta tulosta suhteessa koko maan tulokseen	Loviisan lukioden 1. ja 2. vuoden opiskelijat	Koko maan lukioden 1. ja 2. vuoden opiskelijat
Raittius	24,4 (2023)	41,9 (2023)
Kokee kuuluvansa itselleen tärkeään ryhmään tai yhteisöön	61,1 (2023)	73,2 (2023)
Harrastaa taidetta tai kulttuuria omatoimisesti vapaa-ajalla vähintään viikoittain	22,7 (2023)	32,8 (2023)
Alaikäisten perhepiiristä hankkima alkoholi	49,1 (2023)	39,2 (2023)
Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulutyön suunnitteluun	34,4 (2023)	48,1 (2023)

Minimitietoindikaattorit THL:n ehdotuksessa hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi, Tehdyt toimet kunnassa (hyvinvointiin ja terveyteen yhteydessä olevat tekijät), kohderyhmänä sekä varhaisnuoret että nuoret

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Laaiaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa, % kouluista, Lähde: TEAvisari (THL)	83 (2021), 92 (2023)	36	66
Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus (HYTE-kerroin), Lähde: TEAvisari (THL)	100 (2021), 100 (2022), 93 (2023)	91	91
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä (HYTE-kerroin), Lähde: TEAvisari (THL)	78 (2021), 78 (2022), 17 (2023)	13	12
Nuorisotoimen palvelut 1. kunnan nuorisopalvelujen prosenttiosuus kunnan budjetista, nuorisopalvelujen nettokäyttömenot 2. kunnan nuorisotoimen henkilötövuodet yhteensä Vuodesta 2022 alkaen lukuihin sisältyy myös etsivän nuorisotyön tai työpajojen henkilökunta. 3. erilaisten nuorisopalveluiden saatavuus kunnassa. Lähde: Suomen nuorisotyön tilastot	1. 298 499 (2023) 2. kunnan nuorisotoimen henkilötövuodet yhteensä 8,3 (2021), 11,3 (2022), 11,3 (2023) 3. Loviisassa on vuosina 2021–2024 ollut: • avoin nuorisotyö/yhteisöllinen nuorisotyö • kohdennettu ja erityisnuorisotyö • nuorisotyö koulussa (päättyy 2024) • nuorten kansalaistoiminnan tukipalvelut Vuodesta 2022 alkaen on lisätty • nuorisotyö toisen asteen oppilaitoksissa Vuodesta 2023 alkaen on lisätty • kansainvälinen nuorisotyö • nuorisojärjestöjen tukipalvelut • nuorten vapaiden ryhmien tukipalvelut		1. - 2. Keskiarvo 8,3 3. -

Minimitietoindikaattorit THL:n ehdotuksessa hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi, Hyvinvoinnin tila

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä, Lähde: Työssäkäyntitilasto (Tilastokeskus)	21,7 (2021), 19,2 (2022) miehet 24,6 (2021), 22,5 (2022) naiset 17,5 (2021), 14,4 (2022)	14,7 (2022)	14,7 (2022)
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 13–16-vuotiailla, Lähde: Perusterveydenhuoltotilasto (THL)	30,3 (2021), 26,6 (2022), 25,2 (2023)	22,4 (2023)	23,5 (2023)

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista	46,1 (2021), 41,6 (2023) pojat 43,9 (2021), 25,5 (2023) tytöt 48,3 (2021), 53,6 (2023)	46 (2023)	38 (2023)
Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	29,6 (2021), 38,2 (2023) pojat 27,5 (2021), 27,9 (2023) tytöt 31,8 (2021), 46,7 (2023)	40,4 (2023)	31,4 (2023)
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky, Lähde: MOVE!-järjestelmän kansallinen rekisteri	52,9 (2021), 44,6 (2022), 46,5 (2023), 48,1 (2024) pojat 36,9 (2024), tytöt 58,6 (2024)	38,2 (2024)	40,4 (2024)
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiini tuotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista	6,3 (2021), 11,8 (2023)	11,9 (2023)	7,7 (2023)
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiini tuotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	8,5 (2021), 2,2 (2023)	10,6 (2023)	7,2 (2023)
Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista	35,3 (2021), 39,6 (2023) pojat 24,1 (2021), 19,6 (2023) tytöt 44,1 (2021), 55,2 (2023)	31,5 (2023)	26,6 (2023)
Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	35,4 (2021), 27 (2023) pojat 28,9 (2021), 20,9 (2023) tytöt 40,9 (2021), 33,3 (2023)	29 (2023)	25,2 (2023)
Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista	21 (2021), 15,1 (2023) pojat 31,4 (2021), 28,6 (2023) tytöt 13,1 (2021), 5,0 (2023)	20,5 (2023)	22,5 (2023)
Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	25,5 (2021), 23,7 (2023) pojat 32,4 (2021), 24,4 (2023) tytöt 15,9 (2021), 13,3 (2023)	23,6 (2023)	21,4 (2023)
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	25,5 (2021), 23,7 (2023) pojat 2,9 (2021), 7,4 (2023) tytöt 42,9 (2021), 36 (2023)	23,6 (2023)	21,4 (2023)
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	24,4 (2021), 17,6 (2023)	23 (2023)	21,1 (2023)
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista	58,4 (2021), 54,2 (2023) pojat 73,1 (2021), 73,5 (2023) tytöt 47,9 (2021), 40,8 (2023)	61,2 (2023)	65,7 (2023)
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	60,5 (2021), 65,6 (2023) pojat 73,7 (2021), 81,8 (2023) tytöt 48,8 (2021), 48,9 (2023)	63,9 (2023)	66,9 (2023)
Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	18,1 (2021), 19,6 (2023) pojat 13,5 (2021), 6,2 (2023) tytöt 21,4 (2021), 29,2 (2023)	15,8 (2023)	12,3 (2023)
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	5,8 (2021), 9,3 (2023) pojat 5,6 (2021), 9,1 (2023) tytöt 6,1 (2021), 9,5 (2023)	8,5 (2023)	7,9 (2023)
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	2,4 (2021), 1,1 (2023)	2,1 (2023)	1,7 (2023)
Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista	11,6 (2021), 12,1 (2023) pojat 8,7 (2021), 11,0 (2023) tytöt 13,9 (2021), 13,0 (2023)	14,1 (2023)	12,3 (2023)
Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	4,9 (2021), 3,3 (2023)	7,3 (2023)	7,6 (2023)

Lähde: Kouluterveyskysely (THL) jos ei muuta mainita

Minimitietoindikaattorit THL:n ehdotuksessa hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi, Tehdyt toimet kunnassa (hyvinvointiin ja terveyteen yhteydessä olevat tekijät)

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
---------------	---------	-------------------	----------

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % 8. ja 9. luokan oppilaista, Lähde: Kouluterveyskysely (THL)	16,6 (2023) pojat 12,7 (2023) tytöt 19,6 (2023)	32	25,6
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, Lähde: Kouluterveyskysely (THL)	5,6 (2023)	14,8	13,1

Työikäiset

Henkilöstön nostoja palvelujen arjesta

Myönteistä on, että pitkäaikaistyöttömyys ei juuri kasvanut heikentyneestä työllisyystilanteesta huolimatta. Työikäisillä on suurempi valinnanvapaus koulutusten suhteen ja suuremmat alanvaihdon mahdollisuudet. Työikäisten kiinnostus talviuintiin, pyöräilyyn ja luonnossa liikkumiseen on lisääntynyt.

Huolestuttavaa on kohderyhmään kohdennetut etuusleikkaukset sekä palveluvalikoimaa rajoittavat lainmuutokset, esimerkiksi palkkatukeen liittyvät rajoitukset, jotka kaventavat paikallisia palvelumahdollisuuksia. Työllisyystilanne on heikentynyt ja avointen työpaikkojen määrä on laskenut. Palkkatuen muutokset vaikuttavat kolmannen sektorin toimintaan ja mahdollisuuksiin työllistää erityisesti heikossa työmarkkina- asemassa olevia. Työikäisillä on liian korkeat odotukset työelämän ja omien saavutusten suhteen. Lisäksi työikäiset kokevat, että aika ei riitä liikkumiseen. Arki- ja hyötyliikkuminen ovat vähentyneet.

Seurattavat indikaattorit Loviisassa valtuustokaudella 2021–2025, Työikäiset

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, Lähde: Tilasto Suomen eläkkeensaajista (ETK ja Kela)	7,1 (2021), 7 (2022), 6,8 (2023)	4,8 (2023)	6 (2023)
Sairauspäivärahaa saaneet 25–64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä, Lähde: Tilasto sairauspäivärahasta (Kela)	120 (2021), 232,9 (2022) 128,8 (2023)	122,6 (2023)	122,9 (2023)
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25–64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä, Lähde: Tilasto sairauspäivärahasta (Kela)	23,2 (2021), 27,4 (2022), 32,9 (2023)	28,5 (2023)	32,3 (2023)
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, Lähde: Toimeentulotukirekisteri (THL)	2 (2021), 1,8 (2022), 1,5 (2023)	1,6 (2023)	2,4 (2023)
Henkilökohtaisen avun 18–64-vuotiaita asiakkaita vuoden aikana / 100 000 vastaavan ikäistä, Lähde: Sosiaalipalvelujen toimintatilasto (THL)	293 (2021), 412,3 (2022), 521,6 (2023)	564,7 (2023)	546,9 (2023)
Vaikeavammaisten liikkumista tukevat palvelut, saajia vuoden aikana / 100 000 asukasta, Lähde: Sosiaalipalvelujen toimintatilasto (THL)	1 536,6 (2021), 1 448,4 (2022), 1 500,9 (2023)	1 43,6 (2023)	1 543,4 (2023)

Minimitietoindikaattorit THL:n ehdotuksessa hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi, Hyvinvoinnin tila

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15–64-vuotiaista, Lähde: Työnvälitystilasto (TEM)	7 (2021), 5,9 (2022), 4,7 (2023)	3,9 (2023)	4,2 (2023)
Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu, Lähde: Suomen Työeläkkeen saajat -tilasto (ETK), Tilasto sairauspäivärahoista (Kela), Tilasto Kelan kuntoutuksesta (Kela)	101,6 (2022)	77,6 (2022)	100 (2022)

Ikäihmiset

Henkilöstön nostoja palvelujen arjesta

Hyväkuntoiset seniorit osallistuvat aktiivisesti ohjattuun ja omatoimiseen liikuntaan. Seniorit liikkuvat monipuolisesti ja ovat pidempään hyväkuntoisia kuin ennen. Ikäihmiset, joiden toimintakyky on heikentynyt, eivät osallistu ohjattuun ryhmätoimintaan.

Seurattavat indikaattorit Loviisassa valtuustokaudella 2021–2025, Ikäihmiset

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä, Lähde: Asunnot ja asuinolot (Tilastokeskus)	45,7 (2021), 45,1 (2022), 44,9 (2023)	42,1 (2023)	45,3 (2023)
Säännöllisen kotihoidon 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, Lähde: Kotihoitotilasto (THL)	16,6 (2021), 15,8 (2022), 16,2 (2023)	14,8 (2023)	13,9 (2023)
Omaishoidon tuen 65 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä, Lähde: Sosiaalipalvelujen toimintatilasto (THL)	2 (2021), 2,4 (2022), 0,9 (2023)	1,6 (2023)	2,5 (2023)
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä, Lähde: Erikoissairaanhoitotilasto (THL)	246,6 (2021), 359,4 (2022), 342,9 (2023)	293,9 (2023)	332,3 (2023)

Ikääntyneiden tehostetun palveluasumiseen liittyvää indikaattoria ei ole päivitetty vuoden 2022 jälkeen, joten tiedot on lisätty vuosikatsauksiin 2022 ja 2023, mutta ei tähän hyvinvointikertomukseen.

Minimitietoindikaattorit THL:n ehdotuksessa hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi, Hyvinvoinnin tila

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä Lähde: Asunnot ja asuinolot -tilasto (Tilastokeskus)	45,7 (2021), 45,1 (2022), 44,9 (2023)	42,1 (2023)	45,3 (2023)
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä Lähde: Sosiaalipalvelujen toimintatilasto (THL)	3,1 (2021), 4,6 (2022), 1,4 (2023)	2,7 (2023)	4,1 (2023)
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä Lähde: Erikoissairaanhoitotilasto (THL), Perusterveydenhuoltotilasto (THL)	246,6 (2021), 359,4 (2022) 342,9 (2023)	293,9 (2023)	332,3 (2023)
Päivittäistavarakauppojen saavutettavuus, iäkkäät, Enintään 500 m [%] Lähde: Elinympäristön tietopalvelu Liiteri (Suomen Ympäristökeskus SYKE)	36,5 (2021), 37 (2022), 36,8 (2023)	29,3 (2023)	31,2 (2023)

Kaikki ikäryhmät

Henkilöstön nostoja palvelujen arjesta

Kirjastopalvelujen käyttö on palannut takaisin korona-aikaa edeltävälle tasolle. Kirjaston tilastoissa näkyy suomenkielisen väestön pienempi aktiivisuus lainamäärissä sekä tapahtumien kävijämäärissä ruotsinkielisiin verrattuna. Asiakkailta noussut huolenaihe on lähipalveluiden tärkeys ja niiden mahdollinen vähentäminen, kuten esimerkiksi kirjastoauto. Vähäinen julkinen liikenne kaupungin sisällä ja naapurikuntiin vaikeuttaa kulkemista ja erityisesti ilta-aikaan harrastuksiin tai töihin iltavuoroihin. Osa asukkaista kulkee tai kuljetetaan autoilla tai muilla ajoneuvoilla jopa lyhyitä matkoja.

TEAvisari

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos kerää kahden vuoden välein tietoja kunnan eri toimialojen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä (TEA). Tiedonkeruilla selvitetään esimerkiksi toimenpiteitä, resursseja ja poikkihallinnollisia toimintakäytäntöjä. TEAvisari tarjoaa tukea ja tietoa kunnille ja hyvinvointialueille kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveydenedistämistoiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Työkalun avulla voi hakea tietoja ja vertailla kunnan tai hyvinvointialueen tilannetta koko maahan kaikkiaan seitsemällä eri toimialalla.

Lisätietoja: [Etusivu – TEAvisari – Terveiden edistämisen vertailutietojärjestelmä](#)

Seurattavat indikaattorit Loviisassa valtuustokaudella 2021–2025, Kaikki ikäryhmät

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Kirjasto, kokonaislainaus / asukasluku, Lähde: Suomen yleisten kirjastojen tilastot	7,96 (2021), 8,34 (2022), 9,08 (2023)	13 (2023)	15,01 (2023)
Kulttuurin edistäminen kunnissa – TEA, pistemäärä	73 (2021), 72 (2023)	74	71
Liikunnan edistäminen kunnissa – TEA, pistemäärä	66 (2022), 67 (2024)	66	69

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen lukioissa – TEA, pistemäärä	66 (2022)	56	65
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa – TEA, pistemäärä	60 (2021), 65 (2023)	64	64
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuntajohdossa – TEA, pistemäärä	73 (2021), 77 (2023)	79	84

Lähde: TEAvisari (THL) jos ei muuta mainita

Hyvinvointikysely

Loviisan kaupunki toteutti tänä valtuustokautena vuosittain hyvinvointikyselyn asukkaille, jotta hyvinvointityön tueksi saataisiin tietoa myös kuntalaisten kokemasta hyvinvoinnista. Loviisan kaupunki ja Lapinjärven kunta toteuttivat kyselyn yhdessä vuosina 2021 ja 2022. Loviisassa kyselyyn vastasi 186 henkilöä vuonna 2021, 478 henkilöä vuonna 2022, 441 henkilöä vuonna 2023 ja 692 henkilöä vuonna 2024. Kyselyn tuloksista laadittiin vuosittain yhteinen kooste kaikista vastaajista yhteensä. Lisäksi laadittiin vuonna 2023 erikseen kooste alle 18-vuotiaista ja vuonna 2024 koosteet ikäryhmittäin alle 30-vuotiaat, 30–64-vuotiaat ja 65 vuotta täyttäneet. Kyselyn tulokset on julkaistu kokonaisuudessaan loviisa.fi-sivuille: [Hyvinvoinnin edistäminen - Loviisan kaupunki](#).

Hyvinvointikyselyyn vastanneista ikäihmisistä useampi on erittäin tyytyväinen itsetuntoonsa verrattuna nuoriin ja työikäisiin ja nuorista useampi on erittäin tyytyväinen terveydentilaansa muihin ikäryhmiin verrattuna.

Työikäisistä vastaajista vain 13 prosenttia on erittäin tyytyväisiä taloudelliseen tilanteeseensa, mutta alle 30-vuotiaista ja 65 vuotta täyttäneistä melkein joka kolmas. Työikäisistä vastaajista vain viidennes mutta alle 30-vuotiaista ja 65 vuotta täyttäneistä kolmannes on erittäin tyytyväinen elämäänsä kokonaisuutena.

Kyselyyn vastanneista alle 30-vuotiaista useampi kuin joka kolmas ei lainkaan käy kirjastoissa, museoissa tai muissa vastaavissa paikoissa ja joka neljäs ei käy lainkaan kulttuuri- tai urheilutapahtumissa tai muissa tapahtumissa. Työikäisistä ja eläkeläisistä harvempi kuin joka viides ei lainkaan käy edellä mainituissa paikoissa ja tapahtumissa. Suomen yleisten kirjastojen tilastojen mukaan Loviisassa kirjaston kokonaislainsuunnitelmäärä suhteutettuna asukaslukuun on hieman noussut viime vuosina, mutta on alhaisempi kuin Itä-Uudenmaan hyvinvointilaujeella ja koko maassa.

Valtuustokauden aikana erityisen myönteinen muutos yhteensä kaikkien ikäryhmien vastausten osalta tapahtui osallisuuden kokemukseen liittyen. Hyvinvointikyselyn kaikista vastaajista vain 13,6 prosenttia vuonna 2024 ja jopa 28,5 prosenttia vuonna 2021 tunsii, ettei voi lainkaan vaikuttaa itseään koskeviin asioihin asuinkunnassa.

17,3 prosenttia alle 30-vuotiaista vastaajista kokee, että asuinseutu tarjoaa erittäin paljon mahdollisuuksia hyvään elämään tulevaisuudessa, mutta työikäisistä vain 7 prosenttia ja 65 vuotta täyttäneistä vain 4,8 prosenttia.

Täydentävät indikaattorit, Poimintoja Loviisan kaupungin hyvinvointikyselyn tuloksista 2021–2024

Indikaattorit	Kaikki ikäryhmät yhteensä	Alle 30-vuotiaat	30–64-vuotiaat	Yli 65-vuotiaat
On erittäin tyytyväinen itsetuntoonsa, % vastaajista	25,8 (2021), 23,6 (2022), 26,3 (2023), 21,4 (2024)	18,4 (2024)	22,9 (2024)	26 (2024)
On erittäin tyytyväinen terveydentilaansa, % vastaajista	11,8 (2021), 20,1 (2022), 17,2 (2023), 18,5 (2024)	27,7 (2024)	10,7 (2024)	8,9 (2024)
On erittäin tyytyväinen kykyynsä voittaa elämässä eteen tulevia vaikeuksia, % vastaajista	20,43 (2021), 16,5 (2022), 20,2 (2023), 18,9 (2024)	16,6 (2024)	22,9 (2024)	18,5 (2024)
On erittäin tyytyväinen luotettavien ystävien määrään, % vastaajista	27,4 (2021), 32,6 (2022), 32,2 (2023), 30,3 (2024)	34 (2024)	28 (2024)	25,4 (2024)
On erittäin tyytyväinen perheeseensä (läheisiinsä), % vastaajista	55,9 (2021), 55,2 (2022), 54 (2023), 51,9 (2024)	52,1 (2024)	51,4 (2024)	52,1 (2024)
On erittäin tyytyväinen päivittäiseen pärjäämiseensä, % vastaajista	31,2 (2021), 29,7 (2022), 31,1 (2023), 28,9 (2024)	25,9 (2024)	30,8 (2024)	32,9 (2024)
On erittäin tyytyväinen taloudelliseen tilanteeseensa, % vastaajista	14,5 (2021), 24,9 (2022), 23,8 (2023), 23,6 (2024)	28 (2024)	13,6 (2024)	28,1 (2024)
On erittäin tyytyväinen asumisoloihinsa, % vastaajista	40,9 (2021), 45,8 (2022), 46,5 (2023), 42,6 (2024)	46,4 (2024)	35,5, (2024)	44,5 (2024)
On erittäin tyytyväinen omien vahvuuksien kehittämiseen (esim. harrastamalla mieluisia asioita), % vastaajista	14,5 (2021), 28,6 (2022), 30,4 (2023), 28,5 (2024)	33,7 (2024)	21,5 (2024)	26,7 (2024)

Indikaattorit	Kaikki ikäryhmät yhteensä	Alle 30-vuotiaat	30–64-vuotiaat	Yli 65-vuotiaat
On erittäin tyytyväinen elämäänsä kokonaisuutena, % vastaajista	22,6 (2021), 24,3 (2022), 30,2 (2023), 26,9 (2024)	29,2 (2024)	21,5 (2024)	29,4 (2024)

Indikaattorit	Kaikki ikäryhmät yhteensä	Alle 30-vuotiaat	30–64-vuotiaat	Yli 65-vuotiaat
Ei käy lainkaan kirjastossa, museoissa tai muissa vastaavissa paikoissa, % vastaajista (2023–)	20,4 (2023), 26,1 (2024)	35,4 (2024)	17,8 (2024)	17,2 (2024)
Ei käy kulttuuri- tai urheilutapahtumissa tai muissa tapahtumissa, % vastaajista (2023–)	17 (2023), 19,1 (2024)	25,4 (2024)	12,3 (2024)	14,6 (2024)
Ei tee lainkaan mielekkäitä asioita, % vastaajista	2,7 (2021), 2,3 (2022), 0,5 (2023), 1,5 (2024)	2,1 (2024)	9 (2024)	7 (2024)
Ei lainkaan harrasta liikuntaa viikoittain, % vastaajista	9,7 (2021), 5,7 (2022), 3,4 (2023), 5,9 (2024)	5,1 (2024)	6,6 (2024)	6,9 (2024)
Ei lainkaan tauota paikallaanoloa, % vastaajista (2024–)	5,7 (2024)	7,4 (2024)	2,8 (2024)	6,2 (2024)
Ei lainkaan syö terveellisesti, % vastaajista	2,2 (2021), 2,5 (2022), 2 (2023), 2,2 (2024)	3,6 (2024)	5 (2024)	1,4 (2024)
Ei lainkaan nuku riittävästi, % vastaajista (2024–)	3,2 (2024)	4,2 (2024)	2,4 (2024)	2,1 (2024)
Ei lainkaan pidä huolta terveydestään, % vastaajista	0,5 (2021), 2,7 (2022), 1,4 (2024), 1,6 (2024)	2,7 (2024)	0 (2024)	1,4 (2024)
Ei voi lainkaan viettää aikaa mieluisten ihmisten kanssa, % vastaajista	4,3 (2021), 3,6 (2022), 1,4 (2023), 2,3 (2024)	2,4 (2024)	1,9 (2024)	2,7 (2024)

Indikaattorit	Kaikki ikäryhmät yhteensä	Alle 30-vuotiaat	30–64-vuotiaat	Yli 65-vuotiaat
Ei lainkaan tunne voivansa vaikuttaa itseään koskeviin asioihin asuinkunnassansa, % vastaajista	28,5 (2021), 20,9 (2022), 16,3 (2023), 13,6 (2024)	14,6 (2024)	12,2 (2024)	15,2 (2024)
Asuinseutu tarjoaa erittäin paljon mahdollisuuksia hyvään elämään tulevaisuudessa, % vastaajista	19,4 (2021), 12,8 (2022), 17 (2023), 11,5 (2024)	17,3 (2024)	7 (2024)	4,8 (2024)
On erittäin onnellinen ottaen kaikki asiat huomioon, % vastaajista	11,8 (2021), 16,1 (2022), 23,4 (2023), 22,3 (2024)	25,6 (2024)	16,8 (2024)	22,6 (2024)
On erittäin onneton ottaen kaikki asiat huomioon, % vastaajista	2,2 (2021), 4 (2022), 1,4 (2023), 2,4 (2024)	4,8 (2024)	0 (2024)	0 (2024)

Minimitietoindikaattorit THL:n ehdotuksessa hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi, Hyvinvoinnin tila

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Stimulanttihuumeiden käyttö jätevesiverkoston alueella, mg / 1 000 asukasta /päivä (suomalaiset kaupungit lähialueineen), Lähde: Jätevesitutkimus (THL) Huumeiden käyttöä ei mitata Loviisassa. Huumeiden käyttöä mitataan parillisina vuosina suurimpien kaupunkien ja niiden lähialueiden puhdistamattomasta jätevedestä. Vuoden 2012 keräyksissä olivat mukana Helsinki, Espoo, Lahti, Turku, Tampere, Jyväskylä, Lappeenranta, Kuopio, Oulu ja Rovaniemi lähialueineen. Vuodesta 2014 lähtien keräykset on toteutettu edellisten lisäksi myös Kotkan, Joensuun, Vaasan ja Savonlinnan alueella. Vuonna 2018 uusina alueina tulivat mukaan Kouvola, Hämeenlinna, Pori, Mikkeli, Seinäjoki, Kokkola, Kajaani, Kemi ja Maarianhamina, vuonna 2020 Rauma, Pietarsaari, Salo ja Vihti, sekä vuonna 2024 Porvoo, Huittinen ja Jämsä. Lisätietoa: Jätevesitutkimus: väestötason huumeiden käyttö			
Sairastavuusindeksi, ikävakioitu, Lähde: Kela ja THL	97,1 (2021), 92,9 (2022)	90,4	100
Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %, Lähde: Tilastokeskus	54,7 (2021)	56,7	55,1
Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta, Lähde: Erikoissairaanhoidotilasto (THL), Perusterveydenhuoltotilasto (THL)	98,7 (2021), 18,2 (2022), 93,7 (2023)	74,3	91,8

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Liikennevahingoissa vammautuneet ja kuolleet henkilöt, lkm Käytetty lähde: Tilastokeskus, tieliikenneonnettomuudet Ehdotettu lähde: Onnettomuustietoinstituutti OTI (vammautuneiden osalta näyttää kaikki vakuutusyhtiölle ilmoituksen tehneet ja kuolleiden osalta vain jos on yli 5 kuollutta/vuosi)	Loukkaantuneet: 5 (2021), 10 (2022), 15 (2023) Kuolleet: 1 (2021), 0 (2022), 2 (2023)		
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta, Lähde: Rikos- ja pakkokeinotilasto (Tilastokeskus)	4,9 (2021), 6,2 (2022), 5,7 (2023)	5,9	7,8
Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta, Lähde: Rikos- ja pakkokeinotilasto (Tilastokeskus)	27,1 (2021), 26,4 (2022), 24,5 (2023)	26,4	24,5

Minimitietoindikaattorit THL:n ehdotuksessa hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi, Tehdyt toimet kunnassa (hyvinvointiin ja terveyteen yhteydessä olevat tekijät)

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Vapaan sivistystyön oppilaitosten opetustunnit / vuosi, Lähde: Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen	10 635 (2019), 8 453 (2020), 6 491 (2021)		
Kulttuuripalveluiden saavutettavuus: kirjastojen, museoiden ja teattereiden saavutettavuus 3/10/20 kilometrin päässä kotoa, % väestöstä, Lähde: Kulttuuritilasto (Tilastokeskus)	Kirjasto 54,4 (3 km), 79 (10 km), 95 (20 km) Museo 43,1 (3 km), 68 (10 km), 89 (20 km) Kaupunginteatteria ei ole Elokuvateatteri 39,2 (3 km), 60,5 (10 km), 86 (20 km)		
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä, Lähde: TEAvisari (HYTE-kerroin)	0 (2021), 0 (2023)	0	20
Enintään 1 kilometrin etäisyydellä säännöllisen liikenteen joukkoliikenteen pysäkeistä asuvat, % asukkaista, Lähde: Elinympäristön tietopalvelu Liiteri (Suomen Ympäristökeskus SYKE)	67,5 (2021)	78 (2021)	
Lähivirkistykseen soveltuvien alueiden saavutettavuus, väestö, enintään 1 000 m [%] Lähde: Elinympäristön tietopalvelu Liiteri (Suomen Ympäristökeskus SYKE)	100 (2018) uusin mahdollinen tilasto		
Primääristen pienhiukkasten päästöt (PM2.5, tonnia), Lähde: Suomen Ympäristökeskus SYKE	66t, 0,08t/km2 (2015), 55t, 0,066t/km2 (2020)	356,4t (2015), 260,4t, (2020)	
Melusta kärsivien ihmisten määrä kunnittain, yli 55 dB vuorokausitaso tai 50 dB yöaikaan (yli 100 000 asukkaan kaupungit), Lähde: Ympäristömeludirektiivin pohjautuvat meluselvitykset	Meluselvityksiä ei toteuteta Loviisassa		
Liikuntatoimen palvelut 1. liikuntapaikkojen lukumäärä / 1000 asukasta 2. liikuntatoimen toimintamenot/asukas 3. investoinnit liikuntaan/asukas 4. liikuntapaikkojen saavutettavuus ja tarve 5. Liikunnan edistämisen TEA-pistemäärä 6. Kunnan järjestämät liikkumisryhmät Kyllä 100 pistettä, Ei tai ei tietoa 0 pistettä ● työttömille ● opiskelun ulkopuolella oleville nuorille ● painonhallintaa tarvitseville ● seuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille Kohdat 1–4 lähde: Lipas.fi Jyväskylän yliopisto, otospäivä 11.12.2024 Kohdat 5–6 lähde: TEAvisari (THL)	1. 10,43 2. 143 (2021), 147 (2022) 3. 4 (2021), 44 (2022) 4. - 5. 66 (2022), 67 (2024) 6. liikkumisryhmät ● 100 ● 100 ● 0 ● 100	1. - 2. - 3. - 4. - 5. 66 (2024) 6. - ● 75 ● 77 ● 11 ● 100	1. - 2. - 3. - 4. - 5. 6 6. 9 (2 0 2 4) 6. ● 6 ● 9 ● 8 0 ● 8 0 ● 9 7
Kevyen liikenteen väyliä (metriä) / asukas, Lähde: TEAvisari (THL)	0 (2,3 m/asukas 2022 ja 2024)	32	55

Minimitietoindikaattorit THL:n ehdotuksessa hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi, Hyvinvoinnin ja

terveyden edistämisen rakenteet kunnassa

Indikaattorit	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä (HYTE-kerron)	100 (2021, 100 (2022), 100 (2023)	100	95
Hyvinvointikertomus hyväksytty valtuustossa, % tiedot toimittaneista alueen kunnista	100 (2021), 100 (2023)	86	93
Väestöryhmien välisten terveyserojen raportointi valtuustolle, % tiedot toimittaneista alueen kunnista	0 (2021), 0 (2023)	57	66
Ennakoarvioinnin käyttö kunnan toiminnassa, %	100 (2021), 100 (2023)	29	50
Kunta on asettanut tavoitteet ja toimenpiteet ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi, %	0 (2021), 0 (2023)	29	27

Lähde: TEAviisari (THL)

1 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Loviisan hyvinvointisuunnitelman painopisteet 2021–2025 ovat:

- 1. Asukkaiden osallisuus
- 2. Edistävä toiminta ja oikea-aikaiset palvelut
- 3. Hyvinvointia tukeva ympäristö kestävä kehitys huomioiden

Hyvinvointisuunnitelmaan on yhdistetty lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi. Kotouttamisohjelma 2021–2024 on huomioitu suunnitelmassa. Toimenpiteisiin sisältyy Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallin toteuttaminen ja ehkäisevä päihdetyö.

1. Asukkaiden osallisuus

Tavoite	Toimenpide	Indikaattori	Vastuutaho	Toteuma 2021–2024
Lisätään asukkaiden mahdollisuuksia vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.	Kohdennetut kyselyt. Maahanmuuttajaväestön huomiointi kaupungin asukaskyselyissä.	Kyselyiden lukumäärä ja tulosten hyödyntäminen.	Kaikki keskuskeskukset	Vuosittain on toteutettu useita kyselyitä, muun muassa hyvinvointikysely. Perusopetuksessa on vuosittain toteutettu useita kyselyitä oppilaille ja huoltajille. Joka toinen vuosi (2021 ja 2023) on toteutettu varhaiskasvatuksen huoltajakysely. Tuloksia on hyödynnetty suunnitelmissa ja toiminnan kehittämisessä.
	Osallistavan budjetoinnin käyttöönnoton tukeminen keskuksissa.	Osallistavan budjetoinnin hankemäärä ja tulos.	Kaupunginkansliakeskuksen talouspalvelut, keskustusten vastuualueiden johto	Toteutettiin vuonna 2023. Äänestyksen voitti Ruotsinpyhtään liikennepuiston kunnostaminen, joka valmistui 2024.
	Lapsiparlamentin, nuorisovaltuuston, vanhusneuvoston ja vammaisneuvoston aktiivinen kuuleminen.	Lausuntojen, vastauksien ja ehdotuksien määrä.	Keskusten vastuualueiden johto	Lapsiparlamentti: noin 5 lausuntoa 2023–2024 (Lapsiparlamentti käynnistyi 2023) Nuorisovaltuusto: noin 5 lausuntoa vuodessa Vammaisneuvosto: 2 lausuntoa 2023, 4 lausuntoa 2024 Vanhusneuvosto: 2 lausuntoa 2023, 5 lausuntoa 2024
	Toteutetaan vuosittain lapsille ja nuorille kysely arjen toiveista.	Vuosittainen raportointi kasvatus- ja sivistyslautakunnalle sekä hyvinvointilautakunnalle	Sivistys- ja hyvinvointikeskus	Loviisan Hauskaa harrastaa -kysely harrastustoiveista vuosittain. Vuodesta 2023 alkaen hyvinvointikyselyn nuorten tulokset on koottu erikseen.
	Osallisuus huomioidaan nuorten työpajatoiminnassa.	Toteutunut / Ei toteutunut, kävijämäärä yms.	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskukseen työllisyyspalvelut	Nuorten työpaja LovLuotsissa käytetään useita palaute- ja arviointijärjestelmiä, kuten sosiaalisen vahvistumisen mittari ”Sovari”, joka kerää vuosittain tietoa etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan laadusta ja vaikutuksista elämäntaitoihin. Lisäksi on kehitetty digitaalisen osallisuuden muotoja. Nuorten työpajan yhteistyöverkostosta on koottu ohjausryhmä, jossa on nuorten edustus. Ohjausryhmä seuraa ja valvoo työpajan toimintaa. Kuntouttava työtoiminta siirtynyt hyvinvointialueelle 1.1.2023.

Tavoite	Toimenpide	Indikaattori	Vastuutaho	Toteuma 2021–2024
Yllä- pidetään ja lisätään ehkäisevää toimintaa.	Tarjoamme liikuntapalveluita laajasti.	Ohjatun toiminnan asiakasmäärät ja palautteet.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen liikuntapalvelut	Ryhmiä pidetään laajalti Loviisan seudulla: Ruukki, keskusta, Valko, Koskenkylä, Liljendal ja Isnäs. Asiakasmäärät ovat vakaalla pohjalla ja vaihtelevat vain vähän vuosittain. Pientä nousua on ollut asiakasmäärässä vuosina 2023–2024. Vuosittain liikuntakerhoissa noin 40 lasta ja senioriryhmissä noin 280 osallistujaa. Palautetta saadaan usein spontaanisti ja paikan päällä. Palautekyselyitä on käytetty harvakseltaan, keväällä 2025 kohdistamme palautekyselyn senioreiden liikuntaryhmille. Loviisan Hauskaa harrastaa -kerhoihin on osallistunut vuosittain noin 260 perusopetuksen oppilasta. Osallistujamäärä on laskenut lukukauden 2024–2025 syksyllä. Osallistujamäärä syksyllä 2024 oli noin 170. Vuosittain on toteutettu kysely, jossa kysytään oppilaiden kerhotoiveita.
	Lasten ja nuorten harrastustoiminnan kehittäminen.	Kaupungin järjestämän harrastustoiminnan määrä.	Sivistys- ja hyvinvointikeskus	Loviisan mallin Hauskaa harrastaa -kerhoja oli joka koulussa, yhteensä noin 25 kerhoa vuosittain. Kerhojen lukumäärä on laskenut vuosina 2024–2025. Syksyllä 2024 oli noin 20 kerhoa. Vapaa-aikapalvelujen kerhoja oli noin 10 vuosittain ja koulujen kerhotoimintaa noin 30 kerhoa vuosittain. Näiden kerhojen määrä on pysynyt vakaana.
	Ikäihmisten liikunta- ja harrastustoiminnan kehittäminen.	Kaupungin järjestämän liikunta- ja harrastustoiminnan määrä.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen kulttuuri- ja liikuntapalvelut ja kansalaisopisto	Liikuntapalvelut on järjestänyt vuosittain noin 15 ohjattua senioriryhmää ja noin 4 ohjattua kuntosaliryhmää ja vesijumppaa. Lisäksi on ollut 2 omaehtoista seniorikuntosaliryhmää. Poikkeuksena lyhyen ajanjakson alkuvuodesta 2021 järjestettiin vain 6 ulkoryhmää koronarajoitusten vuoksi. Muuten määrä on pysynyt samalla tasolla koko valtuustokauden. Uutena toimintana vuonna 2023 käynnistyi 2 vertaisohjaajien vetämää tasapainoryhmää. Kansalaisopistolla on ollut erityisesti senioreille suunnattuja kursseja noin 10 vuosittain. Ikäihmiset voivat osallistua myös muihin kursseihin.
	Tuotetaan mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen kokemiseen sekä toimijuuteen (kulttuurihyvinvointia).	Toteutunut toiminta.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen kulttuuri- ja hyvinvointipalvelut	Vuosittain noin 70–100 kulttuuritapahtumaa. Lisäksi mukana ja avustamassa muiden tahojen kulttuuritapahtumissa. Loviisan kulttuurikylpy on nostanut esille eri taiteenaloja luonnollisena osana varhaiskasvatusta ja perusopetusta. SKAPA-hankkeen avulla on lisätty lasten ja nuorten osallistujamäärää maksuttomaan taidekasvatukseen. Kulttuuriseteli on mahdollistanut perusopetuksen piirissä olevien lasten ja nuorten osallistumisen Loviisassa toimivien taideoppilaitoksien taiteen perusopetukseen maksuttomasti lukuvuosina 2023–2024 ja 2024–2025. Vuoden 2024 aikana SKAPA-hankkeen tuella on järjestetty taidekylpyä eri taideaineissa kaikissa päiväkodeissa, taidepajoja kouluissa, luokanopettajien taidekoulutusiltoja sekä syysloman kaksi teatterileiripäivää. Lisäksi hanke on mahdollistanut SKAPA Show -esityshankkeen aloituksen sekä matalan kynnyksen kesätaideleirin 7–12-vuotiaille Perintökeskus Kuggomissa.
	Nuorisotyön työtapojen kehittäminen, esimerkiksi koulunuorisotyö, jalkautuva nuorisotyö ja kulttuuripalveluiden kanssa toteutettava kulttuurinuorisotyö.	Suunnitelma on laadittu. Toiminta on käynnistynyt.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen nuoriso- ja kulttuuripalvelut	Vastaava nuorisotyöntekijä aloitti 2021. Nuorisotyöstä on tullut yhtenäisempi, ja nuorisotyön eri työmuodot tekevät enemmän yhteistyötä. Vuonna 2023 käynnistyi tyttötyön lisäksi poikatyö ja sateenkaarityö. Koulunuorisotyö käynnistyi 2021 ja on toiminut hyvin, mutta loppui vuoden 2024 lopussa.

Tavoite	Toimenpide	Indikaattori	Vastuutaho	Toteuma 2021–2024
	Järjestetään ehkäisevää päihdetyötä ja päivitetään ehkäisevän päihdetyön suunnitelma.	Toteutunut toiminta.	Kaikki keskusket	Vuodesta 2023 alkaen ehkäisevän päihdetyön tavoitteet / toimenpiteet: - Vahvat rakenteet työlle / Vuonna 2023 on nimetty ehkäisevän päihdetyön toimielin, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, joka ohjaa ja seuraa työtä. - Suositusten mukaisesti resursoitu ko. tehtävään nimetty ehkäisevää päihdetyötä koordinoiva taho / Vuodesta 2023 on toiminut - Ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö (aliresursoitu, 0,05 htv) - Aktiivinen monialainen ehkäisevää päihdetyötä toimeenpaneva työryhmä. - Tietoperustainen viestintä /Tarjottu säännöllisesti tietoa päihteiden ja tupakka- ja nikotiinituotteiden käytöstä sekä rahapelaamisesta, kuten vuosittain EHYT ry:n päihdekasvatustunteja 5.-luokkalaisille ja 7.-luokkalaisille sekä vuosina 2023 ja 2024 järjestetty moniammatillisessa yhteistyössä ja yhteistyössä järjestöjen ja muiden tahojen kanssa toimintaa nuorille ja huoltajille valtakunnallisella ehkäisevän päihdetyön viikolla. - Aktiiviset lähiyhteisöt / Tehokas varhainen tunnistaminen ja puheeksiotto. - Osaavat ammattilaiset / Keskeisille ammattialoille on tarjottu säännöllisesti ehkäisevän päihdetyön sisällöistä ja menetelmistä täydennyskoulutusta ja muuta tukea osaamisen vahvistamiseksi.
	Houkutellaan kansalaisopiston toimintaan lisää osallistujia erityisesti työikäisten liikuntaryhmiin tiedottamalla ja mataloittamalla osallistumiskynnystä.	Osallistujamäärä.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen kansalaisopisto	Liikunnan suosio kansalaisopistossa on noussut.
	Terveellisestä ravitsemuksesta viestiminen asukkailla eri kanavien kautta.	Toteutunut toiminta.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen liikunta-, nuoriso-, varhaiskasvatus- ja ruokapalvelut sekä opetustoimi	Kouluissa on ollut vuodesta 2023 alkaen kasvisruoka vaihtoehto vapaasti otettavissa. Kouluruokakeskusteluja käyty kouluissa sekä nuorisotiloissa ruokapalvelupäällikön vierailuilla.
	Lukutaitotyötä laajennetaan kattamaan neuvolaikäiset ja heidän perheensä.	Toteutunut toiminta, tavoitettujen perheiden määrä.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen kirjastopalvelut	Loviisan kirjasto on toimittanut neuvoloihin kirjakasseja, jotka jaetaan kaikille loviisalaisille 0-, 2- ja 4-vuotiaille. Kirjakassi sisältää lastenkirjan sekä vanhemmille tietoa kirjastoista ja lukemisen merkityksestä. Tavoitettujen lasten määrä: noin 280 lasta vuosittain.
	Kohdennetut liikuntapalvelut erityisryhmiin kuuluville henkilöille.	Soveltavan liikunnan ryhmien määrä.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen liikuntapalvelut ja kansalaisopisto	Liikuntapalveluilla 5 ryhmää vuosittain. Pysynyt samalla tasolla.

Tavoite	Toimenpide	Indikaattori	Vastuutaho	Toteuma 2021–2024
Huomataan haavoittuvimmassa asemassa olevat palveluja suunniteltaessa.	Maahanmuuttajien kotoutumisen, osallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen yhdessä kolmannen sektorin toimijoiden ja seurakunnan kanssa.	Kohdennettujen toimenpiteiden määrä muun muassa opinto-asetelit, hankkeet, tilaisuudet, tapahtumat, jotka on määritelty tarkemmin kotouttamis- ohjel massa 2021-2024.	Kaikki keskuskeskukset	Opintoseteleitä ei ole myönnetty kansalaisopiston kursseille, koska maahanmuuttajat ovat päässeet kursseille muiden tahojen kautta. Alueellinen, kaikille annettavan matalan kynnyksen ohjauksen ja neuvonnan Moi-hanke laajeni Loviisaan 2022 ja päättyi loppuvuodesta 2024. Syksystä 2022 alkaen kielikahvila kaksi kertaa viikossa.
	Tunnistetaan maahanmuuttaneiden osallistumisen ja työllistymisen esteitä ja puretaan niitä.	Toteutuneiden toimenpiteiden määrä ja laatu. Työttömyystilastot	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen maahanmuuttajapalvelut t Elinkeino- ja infrastruktuurikeskukset n työllisyyspalvelut	Maahanmuuttopalvelut on osallistunut rekrytointitapahtumiin vuosittain ja ohjannut ansioluettelon laatimisessa. Elokuussa 2024 oli vieraskielisiä työttömiä 87.
	Vahvistetaan ohjausta avoimeen ja matalan kynnyksen periaatteen toimintaan huomioiden maahanmuuttajien tarpeet ja toiveet.	Toteutuneiden toimenpiteiden määrä ja laatu	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen maahanmuuttajapalvelut ja kolmas sektori	Alueellinen, kaikille annettavan matalan kynnyksen ohjauksen ja neuvonnan Moi-hanke laajeni Loviisaan 2022 ja päättyi loppuvuodesta 2024. Matalan kynnyksen ohjauksen ja neuvonnan järjestäminen siirtyi kaupungille 1.1.2025.
	Järjestetään yhdessä kolmannen sektorin ja maahanmuuttaneiden kanssa toimintaa ja tapahtumia, jotka mahdollistavat eri väestöryhmien kohtaamisen ja vuorovaikutuksen edistämisen.	Toteutuneet tapahtumat ja tilaisuudet	Kaikki keskuskeskukset	Agricolan suomalaisen seurakunnan kollektusmana auttajien illat noin kahden kuukauden välein.
	Lisätään maahanmuuttaneiden tietoisuutta omista vaikutusmahdollisuuksistaan.	Toteutuneet tapahtumat ja tilaisuudet	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen maahanmuuttajapalvelut	Maahanmuuttopalveluissa oikeuksista, velvollisuuksista ja vaikuttamismahdollisuuksista tiedottaminen on osana arkityötä.
	Vahvistetaan erityisesti henkilöstön kulttuurisensitiivisen ja kielitietoisuuden, yhdenvertaisuuden, dialogimenetelmien sekä maahanmuuttajien mielen hyvinvoinnin tukemisen osaamista.	Toteutuneet toimenpiteet	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen maahanmuuttajapalvelut, viestintä	Henkilöstölle on tiedotettu antirasismikoulutuksesta. Osassa kouluista on toteutettu Yhdessä ilman rasisimia -oppitunteja. Mielen hyvinvoinnin tukeminen on vuodesta 2023 alkaen siirtynyt hyvinvointialueen vastuulle.
	Kansainvälistä suojelua saaneiden vastaanotto sopimuksen mukaisesti.	Kuntapaikoille saapuneiden määrä	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen maahanmuuttajapalvelut, kaupunginvaltuusto	Kiintiöpakolaisia on saapunut Loviisaan vuonna 2022: 10 henkilöä vuonna 2023: 20 henkilöä
	Ohjaamo-toimintamallin hyödyntäminen.	Osallistuja- ja asiakasmäärät.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen nuorisopalvelut	Ohjaamotoiminta on vakinaistettu osaksi nuorisopalveluita 2021. Osallistujamäärä on pysynyt samalla tasolla. Ohjaamossa on saatavilla nuorille asiantuntijapalveluita, joita muuten olisi saatavissa vain naapurikunnasta.
	Kehitetään kieli- ja kulttuuritietoista varhaiskasvatusta.	Toteutunut toiminta.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen varhaiskasvatuspalvelut	Vuodesta 2021 alkaen on ollut hanke, jossa kiertävä kieli- ja kulttuuriopettaja on tukenut vieraskielisiä lapsia ja ohjannut henkilöstöä kaikissa varhaiskasvatuksen yksiköissä. Kieli- ja kulttuuriopettajan tehtävä vakinaistettiin vuonna 2024.

Tavoite	Toimenpide	Indikaattori	Vastuutaho	Toteuma 2021–2024
	Työpajatoiminnasta hyötyvät nuoret ohjataan oikea-aikaisesti nuorten työpajatoimintaan.	Toteutunut toiminta.	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskukseen työllisyyspalvelut	Nuorten työpajatoimintaan on jatkuva haku. Nuoret haastatellaan ennen työpajajakson alkua, jolloin arvioidaan palvelun oikea-aikaisuutta nuorelle.
	Huomataan ajoissa toisen asteen koulutuksen keskeyttäneet.	Toteutunut toiminta.	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskukseen työllisyyspalvelut, sivistys- ja hyvinvointikeskus	Kaupungin opinto-ohjaajat saa Valpas-järjestelmästä ilmoitukset peruskoulun päättäneistä oppivelvollisista loviisalaisista, jotka ovat keskeyttäneet koulutuksen, kun oppilaitokset ovat tehneet ilmoituksen järjestelmään. Silloin hän ottaa yhteyttä nuoreen ja hänen huoltajaansa, tapaa heidät ja selvittää syyt keskeytykseen sekä ohjaa hakemaan uudelleen opiskelemaan. Yleensä tapaamiseen kutsutaan mukaan etsivä nuorisotyöntekijä tai yhteistyötahoja hyvinvointialueelta. Viime kädessä kunta osoittaa opiskelupaikan. Tieto koulutuksen keskeyttäneistä täysi-ikäisistä loviisalaisista tulee etsiville nuorisotyöntekijöille. He tarjoavat apua ja tukea nuorta kuullen. Muun muassa nuorten työpajatoimintaa tarjotaan tavoitetuille nuorille.
	Oppilaiden koulupoissaolojen määrän vähentäminen.	Koulupoissaolojen määrä	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen koulutuspalvelut	Poissaolon portaat on otettu aktiivisemmin käyttöön kaikissa peruskouluissa. Poissaolot yhteensä on laskenut. Luvattomat poissaolot ja sairaspoissaolot ovat vähentyneet. Luvalliset poissaolot ovat nousseet. Luvaton poissaolo 12 765 (2021–2022), 11 089 (2022–2023), 7 183 (2023–2024) Luvallinen poissaolo 20 421 (2021–2022), 19 754 (2022–2023), 24 115 (2023–2024) Sairauspoissaolo 112 770 (2021–2022), 107 741 (2022–2023), 98 261 (2023–2024) Yhteensä 145 956 (2021–2022), 138 584 (2022–2023), 129 559 (2023–2024) Oppilasmäärät 1 427 (2021–2022), 1 396 (2022–2023), 1 388 (2023–2024) Suhdeluku poissaolo/oppilas 102,3 (2021–2022), 99,3 (2022–2023), 93,3 (2023–2024)
	Kaupunginkirjaston varhaiskasvatukselle ja kouluille kohdennettua lukutaitotyötä kehitetään opettajien toiveet huomioiden.	Toteutunut toiminta.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen varhaiskasvatuspalvelut, opetustoiminta ja kirjastopalvelut	Kieli haltuun -hankkeessa toteutettiin varhaiskasvatuksen henkilökunnalle menetelmäopas lasten kielen kehityksen tukemiseksi. Lisäksi toteutettiin iltasatusalkut, jotka kiertävät varhaiskasvatuksen eri yksiköissä. Koulujen ja kirjaston yhteistyötä varten luotiin Lukupolku, joka on kohdennettu kaikille Loviisan 1.–9.-luokkalaisille. Lukupolku sisältää muun muassa kirjavinkkauksia ja tiedonhaun opastuksia eri vuosiluokille.
	Yhteistyö yhdistysten kanssa.	Hyödynnetty / Ei hyödynnetty.	Keskusten vastuualueiden johto	On hyödynnetty vuosittain. Esimerkiksi liikuntapaikkojen hoito, kyläillat, Loviisan Hauskaa harrastaa-malli.
	Yhdistystoiminnan ja tiekuntien avustaminen.	Toteutunut toiminta.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen kulttuuri-, nuoris- ja liikuntapalvelut, maaseututoimi	Kulttuuritoimijoille on jaettu vuosittain avustuksia keväällä ja syksyllä. Liikunta- ja nuorisoseuroille on jaettu vuosittain avustuksia keväällä. Avustusten kokonaismäärä on indeksikorotettu valtuustokauden loppupuolella. Ympäristöavustusta on jaettu vuosittain. Tiekuntien teiden kunnossapitoa ja perusparannuksia on avustettu vuosittain.

Tavoite	Toimenpide	Indikaattori	Vastuutaho	Toteuma 2021–2024
Edistetään hyvinvoinnin eri ulottuvuuksia.	Panostetaan toimenpiteisiin, joilla nykyistä useammat oppilaat saataisiin syömään koululounasta.	Toteutuneet toimenpiteet. Ei syö koululounasta päivittäin, % oppilaista (Kouluterveyskysely).	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen ruokapalvelut ja koulutuspalvelut.	Oppilaiden toiveet on huomioitu ruokalistassa. Vuonna 2023–2024 ruokasalien viihtyvyttä on parannettu lapsiparlamentin kuulemisen pohjalta. Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista: 46,1 (2021), 41,6 (2023) - pojat 43,9 (2021), 25,5 (2023) - tytöt 48,3 (2021), 53,6 (2023) Ei syö koululounasta päivittäin, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista: 29,6 (2021), 38,2 (2023) - pojat 27,0 (2021), 27,9 (2021) - tytöt 31,8 (2021), 46,7 (2023) Lähde: Kouluterveyskysely (THL)
	Vapaaehtoistoiminnan kehittäminen, esimerkiksi ulkoiluystävä, kulttuurikaveri.	Toteutunut toiminta.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen kulttuuripalvelut	Uusia vapaaehtoisia ulkoiluystäviä on koulutettu vuosittain. Ulkoiluystäviä on noin 50, ja määrä on pysynyt tasaisena koko valtuustokauden. Osana ulkoiluystävätoimintaa on toteutettu kulttuurikaveritoimintaa vuodesta 2023.
	Liikunnallisen elämäntavan rakentaminen (Liikkuva-hankkeet).	Toteutuneet toimenpiteet.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen liikunta- ja varhaiskasvatuspalvelut, opetustoimi, kaupunginkanslia-keskuksen hr-tiimi	On toteutunut joka vuosi. Vuosina 2021–2023 painopisteenä oli työikäiset, esimerkiksi aktiivinen työpäivä, vuodesta 2024 eteenpäin painopisteenä on ollut lapsiperheet, matalan kynnyksen maksuttomat perheliikuntatuokiot sekä ikäihmiset, esimerkiksi virtuaalinen vesijumppa ja voima ja tasapaino -ryhmät.
	Liikuntapaikkoja rakennetaan ja peruskorjataan vuosittain. Yhdistysten liikuntapaikkarakentamisen tukeminen eri ikäryhmät huomioiden.	Toteutuneet toimenpiteet.	Sivistys- ja hyvinvointikeskus ja elinkeino- ja infrastruktuurikeskus	On rakennettu uusia vuosittain, esimerkiksi Senioripuisto ja Isnäsin lähiliikuntapaikka. On tuettu yhdistyksiä, muun muassa frisbeegolfin ja tenniskentän osalta.
	Kumppanuustalo Kulman toiminnan tukeminen.	Toteutunut toiminta, käyttöaste, osallistujien ja eri ryhmien määrä.	Sivistys- ja hyvinvointikeskus	Kaupunki on myöntänyt Kumppanuustalo Kulman vuokratukea Loviisan Järjestöt ry:lle. Vuokratukea korotettiin vuoden 2023 alussa. Kulman kävijämäärät laskivat korona-aikana koronarajoitusten vuoksi. Kävijämäärät ovat nousseet korkeammalle kuin koronaa edeltävälle tasolle. Kulmassa on viikoittain ollut yhteisöllinen kahvitupa ja digiopastus sekä muita tilaisuuksia.
	Hyvinvointiluentojen ja teemapäivien järjestäminen yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.	Järjestetyt luennot, osallistujien määrä.	Sivistys- ja hyvinvointikeskus	Liikuntapalvelut järjesti yhdessä Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry:n kanssa kuntotestauspäivän, jonka yhteydessä annettiin henkilökohtaista liikunta-neuvontaa. Osallistujia vuosittain noin 100. Vuosittain hyvinvointiluentoja sote-alan yhdistysten ja eläkeläisyhdistysten kanssa eri puolilla kaupunkia, noin 5 luentoa vuodessa ja noin 100 osallistujaa vuodessa. Syksystä 2024 käynnistettiin lukuvuoden 2024–2025 kokeiluna kaupungin, Loviisan Järjestöt ry:n, sote-alan yhdistysten, Loviisan Klubitalon ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen yhteinen senioreiden hyvinvoinnin vuosikello. Syksyllä 2024 järjestettiin 5 hyvinvointiluentoa, joissa oli noin 120 osallistujaa, ja 6 tapahtumaa, joissa oli noin 800 osallistujaa.

Tavoite	Toimenpide	Indikaattori	Vastuutaho	Toteuma 2021–2024
	Kehitetään koulu- ja päiväkotiruokailua.	Toteutuneet toimenpiteet	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen ruokapalvelut	Vuosittain kysely kouluruoasta kaikille oppilaille. Syksystä 2022 ruokapalvelupäällikkö on vierailut koulujen oppilaskuntien hallituksissa. Vuonna 2023 osallistunut kahteen Lapsiparlamentin kokoukseen. Palaute näistä huomioidaan mahdollisuuksien mukaan kouluruokailussa.

3. Hyvinvointia tukeva ympäristö kestävä kehitys huomioiden

Tavoite	Toimenpide	Indikaattori	Vastuutaho	Toteuma 2021 - 2024
Edistetään turvallista ympäristöä ja arjen turvallisuutta.	Yhdyskuntarakenteen suunnittelussa on aina tavoitteena terveellinen, turvallinen, viihtyisä työ- ja elinympäristö, jota edistetään kaavaratkaisuilla, - ohjauksella ja -määräyksillä.	Osallistumisen myötä syntyneet ratkaisut toteutetaan kaavan hyväksymisen jälkeen.	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskukseen kaupunkisuunnitteluosasto	Liikenneväylät ja kaupungin palvelurakennukset suunnitellaan lähtökohtaisesti esteettömiksi.
	Rakennusten kunto.	Käyttäjäpalaute ja kuntokartoitukset.	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskukseen tilapalvelut	Käyttäjäpalautteen perusteella tehostettiin vastauksia palvelupyyntöihin. Lähes kaikki rakennukset on kuntotarkastettu.
	Sisäilman laatu.	Käyttäjäpalaute ja tutkimusten tulokset	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskukseen tilapalvelut	Uusia sisäilmaepäilyjä on edelleen tullut jonkun verran, mutta kokonaistilanne on parantunut. Säännöllisesti kokoontunut koordinoiva sisäilmatyöryhmä on käsitellyt käyttäjäpalautetta.
	Turvallinen liikenneympäristö.	Liikenteessä loukkaantuneiden määrä sekä käyttäjäpalaute ja kuntokartoitukset.	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskukseen infrastruktuuriosasto, maaseututoimi	Loukkaantuneet: 5 (2021), 10 (2022), 15 (2023) Kuolleet: 1 (2021), 0 (2022), 2 (2023) Lähde: Tilastokeskus, tieliikenneonnettomuudet Palautetta on annettu eri kanavien kautta.
	Arkiaktiivisuuden lisääminen: - kevyen liikenteen väylien kunto ja kattavuus - liikuntapaikat ja puistot.	Käyttäjäpalaute, tehdyt toimenpiteet.	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskukseen infrastruktuuriosasto ja puistoyksikkö, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen liikuntapalvelut	Kuningattarenrannan uudelle asuinalueelle rakennettiin 2022–2023 kaikille asukkaille avoimet virkistysalueet ja -reitit, joiden kokonaisuuteen sisältyy muun muassa metsäpuisto, esteetön pitkospuureitti, leikkipuisto ja julkinen taideteos. Vuonna 2023 valmistuivat Isnäsin liikuntapuisto ja Senioripuisto.
	Esteettömyys- ja saavutettavuusohjelman toimenpiteiden toteuttaminen.	Tehdyt toimenpiteet esteettömyyden edistämiseksi.	Kaikki keskuskeskukset	Ohjelman mukaan toteutettiin esteettömyyskartoituskävelyjä yhteistyössä vanhus- ja vammaisneuvostojen kanssa: Keskustassa seurantakävelyt 2021 ja talvella 2023 Kuningattarenrannassa syksyllä 2023
	Kävelyn ja pyöräilyn edistämishojelman toimenpiteiden toteuttaminen.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskukseen sekä kaikki muut keskuskeskukset	Kävelyn ja pyöräilyn edistämishojelman tavoitteen mukaisesti kaupunki on kehittänyt miellyttäviä ympärivuotisia ulkoilureittejä.
	Vähennetään ympäristön kuormitusta kaupungin kiinteistöjen jätteiden lajittelua lisäämällä sekä korostamalla lajittelun merkitystä viestinnän keinoin.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Kaikki keskuskeskukset	Kaupungin kiinteistöissä noudatetaan jatkuvasti määräysten ja lainsäädännön vaatimuksia hyötyjätteiden lajittelussa.
	Lajittelemisen opettaminen kouluissa ja päiväkodeissa.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskus ja sivistys- ja hyvinvointikeskus	On ollut luonnollinen osa toimintaa koko valtuustokauden.

Tavoite	Toimenpide	Indikaattori	Vastuutaho	Toteuma 2021 - 2024
Ylläpidetään ja lisätään asumis-ympäristön viihtyvyttä ja merkityksellisyttä.	Kaavaratkaisut ja -suunnitelmat ja niiden toteutus: esimerkiksi paikkatietokyselystä huomioimme paikan merkityksellisuuden ja toivotut parannukset toteutetaan.	Toteutetaan valittujen ratkaisujen pohjalta laaditut suunnitelmat.	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskuse n kaupunkisuunnitteluosasto	Kaavoituksen yhteydessä kuullaan osallisia ja otetaan vastaan palautetta. Palaute huomioidaan mahdollisuuksien mukaan suunnittelussa.
	Siivoustalkoot.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskuse n infrastruktuuriosasto	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskus on vuosittain järjestänyt siivoustalkoita tai vastaavia tempauksia.
	Vieraslajien torjunta.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskuse n puistoyksikkö	Vuosittain on tehty yhteistyötä kyläyhdistysten kanssa vieraslajien poistamiseksi.
	Pörriäisketojen muodostaminen pölyttäjäkantojen elvyttämiseksi.	Pörriäisketojen pinta-ala	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskuse n kaupunkisuunnitteluosasto ja infrastruktuuriosasto, maaseututoimi	Luonnon monimuotoisuutta on edistetty koko valtuustokauden ja sen myötä muun muassa pörriäisketoja on muodostunut lisää.
	Palstaviljelyn mahdollistaminen.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskuse n kaupunkisuunnitteluosasto ja infrastruktuuriosasto	Loviisan keskustan tuntumassa on koko valtuustokauden ollut viljelypalstoja Antinkylässä ja Uudessakaupungissa.
	Lisätään viihtyisiä ja toiminnallisia oleskelutiloja ja -alueita (julkinen taide, kausivalot, grillipaikat, roskikset, taukopenkit, kukkaistutukset ja puistojen siisteys).	Toteutunut / Ei toteutunut.	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskus ja sivistys- ja hyvinvointikeskus	Vuonna 2023 valmistui Kuningattarenrantaan kaikille asukkaille avoin viihtyisiä ja monipuolinen virkistysalue sekä Victorianaukiolle taideteos.
	Ajan tasalla olevat opasteet, myös digitaalista opastusta (verkossa, led-taulut, sovellukset).	Yhteydenottojen ja valitusten määrä, palautteen määrä.	Keskusten vastuualueiden johto	Selkeällä tiedottamisella ja tietojen aktiivisella päivittämisellä verkossa ja somessa pyritään jatkuvasti vähentämään asiakaspalvelun kuormitusta.
	Nostetaan merkityksellisiä tarinoita ja henkilöitä Loviisasta asukkaiden tietoisuuteen – tuo kaupunkia tutuksi ja lisää kotiseutuylpeyttä.	Positiivinen näkyvyys eri medioissa, palautteen määrä.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen kulttuuripalvelut, kansalaisopisto	Loviisanlahden itäpuolen kävelyreitti lahden pohjukasta Plageniin varustettiin vuonna 2023 kylteillä, jotka kertovat reitin varrella olevien paikkojen historiasta ja luonnosta. Uusi reitti sitoo yhteen Harjun kävelyreitit ja Ehrensärdinpolun opastetut reitit. Museon näyttelyt, opastukset, pedagoginen työ ja viestintä ovat myös tehneet Loviisan historiaa tutummaksi.
	Digiturvallisuudesta huolehtiminen.	Tietoturvaloukkausten lukumäärä.	Keskusten vastuualueiden johto, tietosuojavastaava	Ei tietoa asukkaiden tietoturvaloukkausten lukumäärästä.
	Sähköisten lomakkeiden kehittäminen yhteistyössä kaikkien keskusten kanssa.	Käytettävissä olevien sähköisten lomakkeiden määrä.	Kaupunginkansliakeskus ja keskusten vastuualueiden johto	Vuoden 2022 alusta alkaen tiekuntien avustukset on ollut haettavissa sähköisesti. Vuonna 2024 sähköinen asiointi otettu käyttöön rakennusvalvonnan lupapalveluissa.
	Asiakaspalveluchatti (chatbotti) kaupungin verkkosivustolle.	Selvitys 2023, käyttöönotto 2024–2025	Kaupunginkansliakeskuksen viestintä, ICT-osasto, keskuksen johtaja	Chatbotti-palvelu verkkosivulle -selvitys aloitettu vuonna 2023.

Tavoite	Toimenpide	Indikaattori	Vastuutaho	Toteuma 2021 - 2024
Edistetään saavu- tettavuutta digitaalisia menetelmiä hyödyntäen.	Sähköiset ilmoittautumiset tapahtumiin, toimintaan ja mahdollisuus maksaa osallistumismaksu verkossa.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalvelut, kansalaisopisto	Kansalaisopistolla käytössä ollut Hellewi-järjestelmä otettiin vuodesta 2023 alkaen käyttöön myös kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa.
	Alusta, jolta löytyy Loviisan harrastustoimintamahdollisuu- det.	Asiakas- ja osallistujamäärätas- toja nettisivun ja sovelluksen kautta.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalvelut	Nuorisopassi-kokeilu 2023, jota ei jatkettu.
	Diginuorisotyön työtapojen kehittäminen.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen nuorisopalvelut	Nuorisopalveluissa on lisätty kaikissa toiminnoissa Instagramin ja Discordin käyttöä.
	Varhaiskasvatuksessa otetaan käyttöön sähköinen tuloselvitys.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen varhaiskasvatustalvet	Varhaiskasvatuksen asiointiohjelma otettiin käyttöön vuonna 2023, minkä yhteydessä myös sähköinen tuloselvitys otettiin käyttöön.
	Huomioidaan tasapuoliset mahdollisuudet osallistua virtuaalisiin tapahtumiin.	Tapahtumat, osallistujat, laitteisto.	Kaikki kesukset	Vuosittainen seniorijuhla striimattiin vuonna 2024 asiantuntijan toimesta ja laitteilla. Etäosallistujia juhlan aikana oli noin 100, ja viikon aikana noin 500 katsoi nauhoituksen juhlasta. Kyläiltoihin (2-4 vuosittain) ja pariin avoimeen maksuttomaan kansalaisopiston luentoon on voinut myös osallistua etänä Teamsin kautta. Etäosallistujia kyläilloissa noin 5-20.
	Ylläpidetään ja kehitetään kattavaa digitaalista kokoelmaa osana kaupungin kirjastopalveluita.	Sivustojen käyttö- ja lainaustilastot.	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen kirjastopalvelut	E-kirjojen käyttökerrat 2 336 (2021), 2 739 (2022), 2 637 (2023) E-musiikin käyttökerrat 1 579 (2021), 1 306 (2022), 1 597 (2023) E-lehtien käyttökerrat 3 535 (2021), 9 786 (2022), 9 157 (2023) E-kuvataallenteiden (elokuvien) käyttökerrat 855 (2021), 867 (2022), 967 (2023) Vuonna 2024 Loviisa liittyi mukaan uuteen valtakunnalliseen e-kirjastoon, jonka valikoima oli aluksi melko suppea mutta kasvaa vähitellen.

2 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö

Nostoja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen alueellisesta hyvinvointikertomuksesta ja -suunnitelmasta 2023-2025

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2023-2025 on kokonaisuudessaan julkaistu Itä-Uudenmaan.fi-sivustolle [Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen – Itä-Uudenmaan hyvinvointialue](#).

Hyvinvoinnin tilan kuvaus on hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksessa rakennettu THL:n vähimmäistietoindikaattoreiden pohjalta, joita kansallisesti ohjataan käyttämään sekä kuntien että hyvinvointialueiden hyvinvointikertomuksissa.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella reilu neljännes asukkaista on ruotsinkielisiä, mikä tekee alueesta vahvasti kaksikielisen. Ikärakenteeltaan väestö ei poikkea muusta maasta ja väestömuutokset ovat maltillisia. Alue on hyvinvoivaa ja sairastavuus keskimääräistä vähäisempää.

Pitkäaikaistyöttömyys oli vuoden 2022 THL:n asiantuntija-arvion mukaan keskimääräistä yleisempää Itä-Uudellamaalla. Palvelutarvetta lähivuosina lisääviksi tekijöiksi alueella on tunnistettu pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työttömien suuri määrä, tyttöjen hyvinvoinnin ongelmat, ikääntyneiden päihdeongelmat sekä ylipainon ja diabeteksen yleistymisen.

Poimintoja alueen HYTE-rakenteista

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue aloitti toimintansa 1.1.2023 ja järjestää nyt sosiaali- ja terveystalvet, pelastustoimen talvet sekä opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Porvoon, Pukkilan ja Sipoon asukkaille. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen erikoissairaanhoidon järjestää HUS-yhtymä.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoiti ja suunnittelu on sijoitettu organisaatiossa kehittämispalveluiden yksikköön konserni- ja strategiapalveluihin. Kehittämisjohtajan alaisuudessa työskentelee kaksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen erityisasiantuntijaa, osallisuuden erityisasiantuntija ja ehkäisevän työn erityisasiantuntija, jotka koordinoivat valmistelua muun muassa alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman osalta.

Turvallisuuden edistäminen on myös osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja sillä tarkoitetaan erilaisia arjen turvallisuuteen liittyviä asioita. Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen keskeinen tehtävä on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn kuuluu esimerkiksi pelastusturvallisuuteen liittyvä neuvonta ja koulutus, pelastusturvallisuuden valvonta muun muassa palotarkastusten avulla sekä kuntien valmiussuunnittelun tukeminen. Pelastuslaitos tekee tiivistä yhteistyötä alueen vapaaehtoisten palokuntien (VPK) kanssa. Itä-Uudellamaalla toimii aktiivinen ja kattava, 24 palokunnan laajuinen sopimuspalokuntaverkosto.

Väestö ja elintaso

Väestö ei ikärakenteeltaan poikkea merkittävästi muusta maasta eikä siinä ennusteta tapahtuvan merkittäviä muutoksia lähitulevaisuudessa. Kymmenen vuoden tarkastelussa näyttäisi siltä, että pienemmissä kunnissa väestö vähenee ja Porvoon ja Sipoon asukasmäärä kasvaa. Loviisassa on nähtävissä suurin väestötappio. Väestörakenne jakautuu alueellisesti niin, että suhteellisesti enemmän ikääntyneitä on hyvinvointialueen itäisissä osissa ja puolestaan alle 17-vuotiaita on suhteessa enemmän läntisellä ja keskisellä alueella.

Väestörakenteessa ilmenee pieni notkahdus 18–24-vuotiaiden kohdalla, mikä selittynee nuorten hakeutumisella muille paikkakunnille opiskelemaan. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella ei työssä, opiskelemissa tai varusmiespalveluksessa olevia 18–24-vuotiaita on vastaavanikäisistä 17,6 prosenttia (koko maa 15,4 %) ja syrjäytymisriskissä tämän indikaattorin mukaan olevia nuoria näyttäisi olevan erityisesti Askolan, Myrskylän ja Loviisan alueella. Täydentävää toimeentulotukea saaneita nuoria 18–24-vuotiaita (2021) on Itä-Uudellamaalla selvästi enemmän (4,8 %) verrattaessa muihin hyvinvointialueisiin (koko maa 2,3 %).

Mikä sitten aiheuttaa huonoa työllistymistä alueella? Tilastoista voidaan nähdä Covid-19- epidemian vaikutukset, mutta Itä-Uusimaan työllisyyden toipuminen näyttäisi olevan hitaampaa kuin valtakunnallisesti keskimäärin. Vaikeasti työllistyvien osuus väestöstä eli rakennetyöttömyys oli vuonna 2022 edelleen hieman koko maan keskiarvoa korkeampi ja painottuu Itä-Uudenmaan alueen itäisiin osiin. Lisäksi huolestuttavaa on, että työttömien terveystarkastuksia ei tilastojen mukaan tehty vuosina 2020–2021 oikeastaan ollenkaan Itä-Uudenmaan alueella.

Terveys, toimintakyky ja elintavat

Ylipainoisten osuus 8. ja 9. luokan oppilaista on alueellamme alle Suomen keskiarvon kuten myös lihavuuden yleisyys 2–16-vuotiailla. Työikäisten elintapojen suhteen on Itä-Uudellamaalla edistettävää. Lihavien osuus (kehon painoindeksi BMI $\geq$ 30 kg/m²) on yli Suomen keskiarvon kaikissa koulutusryhmissä. Koko maahan verrattaessa Itä-Uudellamaalla terveysliikuntasuosituksen mukaan riittävästi liikkuvat ainoastaan korkean koulutuksen omaavat ja 20–64 vuotiaista jopa 11,6 %:lla on suuria vaikeuksia juosta 100 metrin matka (2020).

Tarkasteltaessa perusterveydenhuollon lääkärin avosairaanhoidon vastaanoton käyntisyitä on diabetekseen liittyviä käyntejä Itä-Uudellamaalla suhteessa enemmän kuin Suomessa keskimäärin ja osuus on myös selvästi suurin verrattaessa muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin.

Huolestuttavaa on, että 4. ja 5. luokan oppilaiden keskuudessa tupakkatuotteita tai sähkösavuketta vähintään kerran kokeilleiden osuus (v 2021) on alueellamme suurempi kuin koko maassa keskimäärin (Itä-Uusimaa 4,1 % ja koko maa 3,5 %). Päivittäin tupakoivien osuus (%), 20 vuotta täyttäneistä on yli koko maan keskiarvon kaikissa koulutusryhmissä vuonna 2020.

Kansallisesta terveysindeksistä oli jo havaittavissa, että Itä-Uudellamaalla alkoholisairastavuus on merkittävä ongelma. Ikääntyneiden alkoholin käyttö jää herkästi huomaamatta, mutta alkoholikuolleisuuden indikaattori 65 vuotta täyttäneillä kertoo, että Itä-Uudellamaalla alkoholi on huolestuttavan usealla kuolinsyynä.

Muistinsa huonoksi kokevien osuus (%), 75 vuotta täyttäneistä on alhaisempi Itä-Uudellamaalla (5,1 %) verrattuna koko maan tilanteeseen (6,8 %) vuonna 2022 ja trendi on laskeva. Tällä indikaattorilla on yhteys edellytyksiin asua itsenäisesti.

Yli 65-vuotiaita itäuusimaalaisista lähes viidenne koki suuria vaikeuksia kävellä 500 metrin matkan (2020). Tämä on hyvinvointialueiden vertailussa viidenneksi heikoin tilanne.

Nuorten kohtalaisessa tai vaikeassa ahdistuneisuudessa Itä-Uusimaa on tilastojen kärjessä. Joka toinen nuori tyttö on tyytymätön elämäänsä.

Tyytyväisyys elämään on laskenut merkittävästi vuodesta 2019 vuoteen 2021 kaikissa kouluterveyskyselyn tutkittavissa nuorten ryhmissä Itä-Uusimaan hyvinvointialueella. Etenkin 8. ja 9. luokan, ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijatyöt kokevat enemmän tyytymättömyyttä elämään kuin maassa keskimäärin. Vain reilu puolet näiden ikäryhmien tytöistä on tyytyväinen elämäänsä.

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus on noususuuntainen indikaattori nuorten keskuudessa, jossa Itä-Uudenmaan 8. ja 9. luokan oppilaista 21,9 % sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 24,2 prosentin osuus on yli koko maan keskiarvon vuonna 2021. Helsingin ja Uudenmaan hyvinvointialueilla tämä indikaattori on koholla kaikilla alueilla ja Itä-Uusimaalla prosentti on huonoin kaikkien hyvinvointialueiden vertailussa.

Nuoret kokevat yksinäisyyttä, ulkopuolisuuden tunnetta ja jopa väkivaltaa arjessaan, ja avunsaanti koetaan vaikeaksi.

Nuorten yksinäisyys on lisääntynyt merkittävästi vertailtaessa vuoden 2019 ja 2021 kouluterveyskyselyn tuloksia. Etenkin 8. ja 9. luokan oppilaiden

yksinäisyys nousee esiin vertailussa koko maahan ja Uudenmaan alueeseen.

Kaikissa ikäryhmissä koetaan enenevässä määrin, ettei olla osa koulu- tai luokkayhteisöä ja kotona on vaikeuksia keskustella vanhempien kanssa. Huolestuttavaa on, että Itä-Uudenmaan alueen koululaiset kokevat vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa enemmän kuin koko maassa keskimäärin.

Lapset ja nuoret voivat huonosti ja lisäksi kokevat avunsaannin vaikeaksi. Kouluterveyskyselyn (2021) mukaan oppilaat kokivat, että kouluterveydenhoitajalle tai koulukuraattorille pääsy on ollut vaikeaa. Varsinkin ammatillisissa oppilaitoksissa oppilaat kokevat vaikeuksia päästä kouluterveydenhuollon vastaanotolle. Vuoden 2021 selvityksen mukaan myös kouluterveydenhuollon lääkäreillä on selvästi enemmän oppilaita vastuullaan kuin maassa keskimäärin. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella terveystarkastukset eivät toteudu niin laadukkaasti kuin maassa keskimäärin 4. ja 5. luokan sekä 8. ja 9. luokan oppilaiden kohdalla. Lisäksi terveystarkastuksista puuttuu usein opettajien arvio opiskelijan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa.

Yläkouluikäisistä lähes 20 % koki yksinäisyyttä, mutta 20 vuotta täyttäneillä yksinäisyyden kokemuksia on enää vain alle kymmenellä prosentilla. Kuitenkin päivittäisen elämän turvattomuutta koetaan Itä-Uudellamaalla enemmän kuin maassa keskimäärin.

Alueellisen hyvinvointisuunnitelman painopisteet

Itä-Uudenmaan alueen kolme keskeistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopistettä ovat:

1. Hyvä terveys, työ- ja toimintakyky
2. Mielen hyvinvointi
3. Terveelliset elintavat

Hyvä terveys, työ- ja toimintakyky -painopiste keskittyy monialaisen työn vahvistamiseen lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi, työllisyyden tukemiseen sekä ikääntyneiden itsenäiseen arjessa pärjäämiseen. Tarvitaan laaja-alaista yhteistyötä muun muassa nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi, joka ilmiönä aiheuttaa huolta Itä-Uudenmaan alueella. Toinen iso Itä-Uudenmaan huolenaihe on pitkäaikaistyöttömyys.

Mielen hyvinvointi -painopiste keskittyy moniammatillisen ja monialaisen, erityisesti ennaltaehkäisevän työn vahvistamiseen, jotta lapset, nuoret ja perheet, työikäiset sekä ikääntyneet saavat tarvitsemaansa tukea oikea-aikaisesti. Itä-Uudellamaalla huolta aiheuttaa erityisesti se, että nuorten kohtalaisessa tai vaikeassa ahdistuneisuudessa Itä-Uusimaa on tilastojen kärjessä ja joka toinen nuori tyttö on tyytymätön elämäänsä. Alueen nuoret kokevat myös yksinäisyyttä, ulkopuolisuuden tunnetta ja jopa väkivaltaa arjessaan, ja avunsaanti koetaan vaikeaksi.

Painopisteen terveelliset elintavat tavoite on, että lasten, nuorten, työikäisten sekä ikääntyneiden terveystaidot paranevat ja heitä tuetaan tekemään pysyviä elintapamuutoksia. Ohjausta ja neuvontaa tarjotaan yksilölle sekä ryhmälle myös sähköisillä itse- ja omahoitopalveluilla hyödyntäen moniammatillisissa ja monialaisissa yhteistyössä.

3 Keskeiset opit valtuustokaudelta

Loviisan kaupunki on monipuolisella ja luovalla tavalla edistänyt hyvinvointia kasvatuksella, koulutuksella, kulttuurilla, liikunnalla, elinkeinotoimilla, yrittäjyydellä, kaupunkisuunnittelulla ja ymmärrettävällä päätöksenteolla. Lisäksi kaupunki on edistänyt hyvinvointia yhteistyössä eri alojen yhdistysten, hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa. Itä-uudenmaan hyvinvointialueen ja alueen kuntien alueellisissa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) neuvotteluissa syksyllä 2024 alueellisina ilmiöinä nostettiin erityisesti liikkumattomuus ja mielen hyvinvointi. Loviisan kaupunki ennaltaehkäisee liikkumattomuutta ja edistää liikkumista muun muassa monipuolisella harrastustoiminnalla, liikuntapalveluilla ja yhteistyöllä urheiluseurojen kanssa. Lisäksi kaupunki ylläpitää ja kehittää ulkoilualueita ja -reittejä sekä edistää kävelyä ja pyöräilyä. Mielen hyvinvointia suojaavia tekijöitä vahvistetaan kaikissa kaupungin palveluissa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä tulisi erityisesti huomioida heikoimmassa asemassa olevia asukkaita. Kaupunki on tällä valtuustokaudella lisännyt matalan kynnyksen liikunta- ja kulttuurimahdollisuuksia muun muassa tarjoamalla nuorille 8.- ja 9.-luokkalaisille ja toisen asteen opiskelijoille maksuttomat salikortit kaupungin kuntosaleille ja lisäämällä lasten ja nuorten osallistujamäärää maksuttomaan taidekasvatukseen. Kaupunki on edelleen tarjonnut maksuttomat salikortit kaupungin kuntosaleille ja yleisöuintivuorot 70 vuotta täyttäneille sekä maksuttoman uintivuoron maahanmuuttajataustaisille naisille. Lisäksi työttömät saavat alennuksia ja tietyt kohderyhmät opintotietoliavustuksia kansalaisopiston kursseista. Kaikille asukkaille tarjotaan maksuttomat kirjastopalvelut, joihin sisältyy muun muassa liikuntavälineiden lainaus.

Lasten, varhaisnuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen omassa toiminnassa

Lapsiystävällinen kunta

Suomen UNICEF myönsi 24.9.2024 Loviisan kaupungille ensimmäisen Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. Tunnustus on voimassa kaksi vuotta. Lapsiystävällinen kunta -työn Loviisan kaupunki aloitti vuonna 2020. Tunnustusta myöntäessään Suomen UNICEF on arvioinut ainoastaan Loviisan Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelmaan sisältyviä tavoitteita ja toimenpiteitä sekä niiden tuloksia. Suomen UNICEF ei siis ole arvioinut

kunnan kaikkea lapsiin ja lapsen oikeuksiin liittyvää toimintaa.

Suomen UNICEF kiittää Loviisan kaupunkia erityisesti seuraavista asioista:

- Lapsiystävällinen kunta –työtä on koordinoitu ja edistetty sitoutuneesti ja määrätietoisesti. Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmän kokoonpanossa on huomioitu laajasti kunnan, järjestöjen ja luottamushenkilöiden edustus.
- Loviisassa on otettu upeita edistysaskeleita lapsen oikeuksiin liittyvässä viestinnässä. Viestinnän strategiaa ja suunnitelmaa on tehty yhdessä nuorten kanssa.
- Lasten ja nuorten osallisuuden lisäämiseksi on tehty erinomaista työtä. Erityisesti Suomen UNICEF haluaa nostaa esiin lapsiparlamentin toiminnan käynnistämisen.
- Loviisassa on tehty toimintasuunnitelmakauden aikana tärkeitä, lapsiystävällisen hallinnon varmistavia päätöksiä, esimerkiksi on otettu käyttöön lapsivaikutusten arvioinnin sähköinen työkalu.

Suomen UNICEF kannustaa Loviisan kaupunkia kiinnittämään jatkossa huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

- Lasten ja nuorten osallisuus toteutuu koko kunnan toiminnassa ja siinä huomioidaan erilaiset lapsiryhmät.
- Kehittämistyön toimenpiteillä tavoitellaan rakenteellisia ja pysyviä muutoksia kunnassa asuville lapsille ja nuorille.
- Lapsivaikutusten arviointeja tehdään systemaattisesti ja varmistetaan, että henkilöstöllä on siihen riittävä osaaminen. Myös luottamushenkilöiden jatkuvaan perehdyttämiseen tulee kiinnittää huomiota.
- Tulevalla toimintasuunnitelmakaudella kannattaa huomioida kouluterveyskyselyssä ja muussa seurantatiedossa esiin nousevat huolenaiheet, esimerkiksi lasten ja nuorten kokemukset kiusaamisesta ja siihen puuttumisesta.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus sai hyvän arvosanan vuonna 2023 järjestetyssä huoltajakyselyssä. Huippupisteitä annettiin muun muassa väittämille ”minut kohdataan arvostavasti ja ystävällisesti huoltajana” ja ”lapseni viihtyy varhaiskasvatuksessa”. Avoimissa vastauksissa keuhuttiin henkilöstön ammattimaisuutta ja toiminnan painopisteitä. Jatkossa voisi entisestään lisätä lasten mahdollisuutta vaikuttaa varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun ja sisältöön.

Kouluruokailu

Ruokapalvelut on tehnyt yhteistyötä perusopetuksen kanssa, ja ruokapalvelupäällikkö on kiertänyt kaikissa kouluissa ja keskustellut oppilaskunnan hallitusten kanssa kouluruokailusta. 1.–6.-luokkalaisten oppilaiden ja ruokapalveluiden vuorovaikutus on lisännyt ymmärrystä kouluruokailun tarpeellisuudesta, tarpeista ja toiveista. Jatkossa voisi kuulla varhaiskasvatuksen lasten toiveita varhaiskasvatuksen ruokailusta. Lisäksi voisi lisätä kouluruokailuun varattua aikaa kouluruokasuosituksen mukaiseksi, niin että vähimmäisaika ateriointiin olisi 30 minuuttia.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalvelut tekivät yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja peruskoulujen kanssa tarjoamalla Pikku Kulttuuripolku -materiaalia varhaiskasvatukseen, järjestämällä Konsertti joka kouluun -tilaisuuksia esikoululaisille ja 1.–9.-luokkalaisille, tarjoamalla Kulttuuripolku-toimintaa peruskoululaisille (vuosiluokittain eri teema, esimerkiksi tanssi, elokuva, musiikki), järjestämällä lukiolaisille konsertti ja eri teemoja vuosittain. Huolenaiheena on se, että ruotsinkielisille kouluille on tarjolla suurempi valikoima muiden tahojen avustuksia kulttuuritoimintaan.

Henkilöstöresurssit:

- Perintörahaalla lasten ja nuorten hyväksi on palkattu määräaikainen liikunnanohjaaja syksystä 2024 kesään 2027.
- Liikunnallisen elämäntavan kehittämishankkeen työntekijä on palkattu vuodelle 2024 ja ainakin maaliskuun loppuun 2025.
- Varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuuriopettaja ja kolmas varhaiskasvatuksen erityisopettaja on vakinaistettu 2024.
- Kulttuuripalveluihin saatiin yksi henkilötyövuosi lisää, kun kulttuurirohjaaja aloitti syksyllä 2024.
- Perusopetuksen suunnittelija aloitti syksyllä 2024.

Hankkeet:

- Liikunnallisen elämäntavan kehittämishanke 2024–2025
- Kieli- ja kulttuuritietoisien pedagogiikan kehittäminen 2021–2024
- Tasa-arvon edistämishankkeet varhaiskasvatuksessa 2023–2024
 - Varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuuriopettaja ja kolmas varhaiskasvatuksen erityisopettaja vakinaistettu vuonna 2024
- Valtion erityisavustus turvattomista oloista tulleiden lasten varhaiskasvatuksen järjestämiseen 2022–2023
 - Tavoitteena on luoda sotaa paenneille lapsille turvallinen arki, tukea heidän kasvua ja kehitystään, sekä tutustuttaa lapset ja perheet suomen kieleen, kulttuuriin ja paikalliseen yhteisöön varhaiskasvatuksen avulla
- Varhaiskasvatuksen kaksikielisen Kieli haltuun -hanke 2020–2022
 - Hankkeella kehitettiin Loviisan varhaiskasvatuksen kielellistä toimintaa ja ympäristöä. Hankkeen tavoitteena oli vahvistaa lukukulttuuria ja lukutaitoa. Kiinnostusta ja innostusta kirjoihin, kieleen ja satuihin heräteltiin moniammatillisella yhteistyöllä kirjaston ja kulttuuripalveluiden kanssa.
- Koulunuorisotyö-hanke 5. –6.-luokkalaisille 2021–2024, yksi henkilötyövuosi
- Koulutuksen tasa-arvohanke ja jatkoaika 12/2027 saakka
 - Käyttö: esi- ja perusopetuksessa seuraaviin toimiin:
 - opettajien palkkaamiseen samanaikaisopettajiksi

- ryhmien jakamiseen tai jakotunteihin
 - avustajien palkkaamiseen
- Nuorten rikollisen toiminnan ehkäisy
Käyttö: esi- ja perusopetuksessa seuraaviin toimiin: Ankkuritoiminnan tai poliisin kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen ja vahvistaminen (esimerkiksi opetustoimen henkilöstöä palkkaamalla tai käytännön yhteistyötä kehittävä opetustoimen henkilö palkkaamalla) ja yhteistyöstä koituihin kuluihin
 - Avustuksen tavoitteita tukeva henkilöstön osaamisen vahvistaminen
 - Avustuksen tavoitteita tukevat pienimuotoiset ja välttämättömät laite- tai materiaalihankinnat
- SKAPA-hanke 2023–2026
 - Loviisan kulttuurikylpy ja Svenska kulturfondenin SKAPA-hanke pyrkivät vahvistamaan lasten ja nuorten hyvinvointia parantamalla taidekasvatuksen saatavuutta niin että mahdollisimman moni lapsi ja nuori voisi osallistua taideopetukseen. Taideopetus vahvistaa lasten ja nuorten itsetuntoa, hyvinvointia, empatiaa, identiteettiä ja luovuutta. Loviisan kaupungin kulttuuripalveluille myönnettiin Svenska kulturfondenin SKAPA-hankerahaa 80 000 euroa vuodelle 2023 sekä 270 000 euroa vuosille 2024–26.
 - Loviisan kulttuurikylpy on nostonut esille eri taiteenaloja luonnollisena osana varhaiskasvatusta ja perusopetusta. SKAPA-hankkeen tavoitteena on luoda pitkäaikaista yhteistyötä ja uusia rakenteita taidekasvatuksessa. Hankkeen avulla on lisätty lasten ja nuorten osallistujamäärää maksuttomaan taidekasvatukseen. Kulttuuriseteli on mahdollistanut perusopetuksen piirissä olevien lasten ja nuorten osallistumisen Loviisassa toimivien taideoppilaitoksien taiteen perusopetukseen maksuttomasti lv 2023–2024 ja 2024–2025.
 - SKAPA-hanketta johtaa kulttuurikylpykoordinaattori ja ohjausryhmä. Taidekasvatustoiminta toteutuu kaupungissa monipuolisesti yhteistyönä, johon osallistuvat päiväkodit, koulut, Loviisassa toimivat taideoppilaitokset ja taidepedagogit sekä kulttuuri- ja vapaa-aika- ja nuorisopalvelut. Vuoden 2024 aikana SKAPA-hankkeen tuella on järjestetty taidekylpyä eri taideaineissa kaikissa päiväkodeissa, taidepajoja kouluissa, luokanopettajien taidekoulutusiltoja sekä syysloman kaksi teatterileiripäivää. Lisäksi hanke on mahdollistanut SKAPA Show -esityshankkeen aloituksen sekä matalan kynnyksen kesätaideleirin 7–12-vuotiaille Perintökeskus Kuggomissa.

Maksuttomat ja edulliset palvelut:

- Forumin nuorisotila, liikkuva nuorisotila, kerhot, avoin varhaiskasvatus, perusopetus.
- Kulttuuripalveluiden tapahtumat ovat pääsääntöisesti maksuttomia tai edullisia.
- Skapa-hankkeen avulla on lisätty lasten ja nuorten osallistujamäärää maksuttomaan taidekasvatukseen. Kulttuuriseteli on mahdollistanut perusopetuksen piirissä olevien lasten ja nuorten osallistumisen Loviisassa toimivien taideoppilaitoksien taiteen perusopetukseen maksuttomasti lukuvuosina 2023–2024 ja 2024–2025.

Nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen omassa toiminnassa

Nuorisovaltuusto ja nuorille kaupungin kuntosalit maksuttomasti käyttöön

Nuorisovaltuusto on ollut aktiivinen ja tehnyt muun muassa aloitteen kaupungin kuntosalien maksuttomasta käytöstä nuorille. Vuodesta 2023 kaupunki on tarjonnut kaupungin kuntosalit maksuttomasti käyttöön 8.- ja 9.-luokkalaisten sekä toiseen asteen opiskelijoille. Nuoret ovat aktiivisesti käyttäneet tätä mahdollisuutta.

Kouluruokailu

Ruokapalvelut on tehnyt yhteistyötä perusopetuksen kanssa, ja ruokapalvelupäällikkö on kiertänyt kaikissa kouluissa ja keskustellut oppilaskunnan hallitusten kanssa kouluruokailusta. 7.–9.-luokkalaisten oppilaiden ja ruokapalveluiden vuorovaikutus on lisännyt ymmärrystä kouluruokailun tarpeellisuudesta, tarpeista ja toiveista. Jatkossa tulisi edistää 7.–9.-luokkalaisten osallistumista kouluruokailuun. Lisäksi voisi lisätä kouluruokailuun varattua aikaa kouluruokasuosituksen mukaiseksi, niin että vähimmäisaika ateriointiin olisi 30 minuuttia.

Nuorisopalvelut

Koulunuorisotyö on ollut toimiva uusi työmuoto, jota on toteutettu nuorisopalvelujen ja koulujen välisenä yhteistyönä. Nuorisotyön yhtenäisyys ja eri toimintojen yhteistyö on kehittynyt.

Ohjaamon toiminta on kehittynyt hankkeesta vakinaiseksi työmuodoksi. Vuonna 2022 käynnistettiin Huntin-viikko, 13 vuotta täyttäneille nuorille suunnattu päiväleiri, jossa tehdään töitä, opitaan työnhausta ja tienataan sadan euron stipendi. Vuosittainen Picnic on the Beach -tapahtuma oli aikaisemmin suunnattu lapsiperheille ja vuodesta 2023 alkaen myös nuorille. Liikkuva nuorisotyö käynnistyi lainatulla autolla 2021, ja vuonna 2022 nuorisopalveluille hankittiin oma auto. Vuonna 2024 käynnistettiin yhteistyönä nuorisopalvelujen ja koulujen kanssa 6.-luokkalaisten Loviisa Amazing Place -teemapäivä, jossa tutustutaan Loviisaan ja omaan yläkoululuokkaan. Jatkossa olisi tarve saada resursseja koulunuorisotyölle ja lisäresursseja liikkuvalla nuorisotyölle.

Perusopetus

Poissaolon portaat on otettu aktiivisemmin käyttöön kaikissa peruskouluissa. Perusopetuksen opiskeluhoutosuunnitelman tavoitteena on hyvinvoinnin lisääminen. Kiusaamisen vastainen toiminta oli keskiössä vuonna 2024, jolloin kokeilussa oli Kiusaseuranta-palvelu, jossa kartoitetaan oppilailta anonyymisti viikoittain ja luokittain kiusaamistilanne kiusaajien ja kiusattujen löytämiseksi. Lisäksi on panostettu nepsy-toimintaan, jonka osalta rakennetaan Loviisaan nepsy-verkostoa. Vuonna 2025 panostetaan erityisesti tunnetaitoihin kouluttamalla henkilöstöä.

Henkilöstöresurssit:

- Perintörahalla lasten ja nuorten hyväksi on palkattu määräaikainen liikunnanohjaaja syksystä 2024 kesään 2027.
- Liikunnallisen elämäntavan kehittämishankkeen työntekijä on palkattu vuodelle 2024.
- Kolme etsivää nuorisotyöntekijää on vakinaistettu. Tarvetta olisi lisäresurssille etsivään nuorisotyöhön ja uusi henkilötyövuosi koulunuorisotyöhön.
- Perusopetuksen suunnittelija aloitti syksyllä 2024.
- Hyvinvointiohjaajat sekä suomen- että ruotsinkielisten 7.–9.-luokkalaisten kouluissa syksystä 2023.
- Lukiocoach, joka työskentelee suomen- ja ruotsinkielisessä lukiossa syksystä 2023. Tarvetta olisi vastaavalle tuelle muille toisen asteen opiskelijoille, esimerkiksi koulutuscoachille, joka antaisi tukea loviisalaisille ammattikoululaisille ja koulutuksen keskeyttäneille.

Hankkeet:

- Lukiodien koronaepidemian tukitoimet 31.1.2025 (lisää aikuisia tukemaan arjesta selviytymistä / lukiocoach)
Käyttö seuraaviin toimiin:
 - yhteisöllisen opiskeluhuollon ja ennaltaehkäisevän työn kehittämiseen ja oppilaiden ja opiskelijoiden mielenterveyden tukemiseen ensisijaisesti koulu-/opiskelupäivän aikana (esimerkiksi palkkaamalla/hankkimalla erityisesti mielenterveys- ja hyvinvointiosaamista omaavaa henkilöstöä yhteisölliseen opiskeluhooltoon opettajien ja opetusryhmien tueksi)
 - yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintamallien ja menetelmien kehittämiseen, erityisesti hyödyntäen jo olemassa olevia hyviä tutkimusperusteisia toimintamalleja.
- Koulutuksen tasa-arvohanke ja jatkoaika 12/2027 saakka
Käyttö: esi- ja perusopetuksessa seuraaviin toimiin:
 - opettajien palkkaamiseen samanaikaisopettajiksi
 - ryhmien jakamiseen tai jakotunteihin
 - avustajien palkkaamiseen
- Opiskeluhoollon kehittäminen hyvinvointiohjaajien avulla (päätyi syksyllä 8/2024) ja jatkoaika 7/2025 saakka
Käyttö:
 - yhteisöllisen opiskeluhuollon ja ennaltaehkäisevän työn kehittämiseen ja oppilaiden ja opiskelijoiden mielenterveyden tukemiseen ensisijaisesti koulu-/opiskelupäivän aikana (esimerkiksi palkkaamalla/hankkimalla erityisesti mielenterveys- ja hyvinvointiosaamista omaavaa henkilöstöä yhteisölliseen opiskeluhooltoon opettajien ja opetusryhmien tueksi)
 - yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintamallien ja menetelmien kehittämiseen, erityisesti hyödyntäen jo olemassa olevia hyviä tutkimusperusteisia toimintamalleja.
- Nuorten rikollisen toiminnan ehkäisy
Käyttö: esi- ja perusopetuksessa seuraaviin toimiin: Ankkuritoiminnan tai poliisin kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen ja vahvistaminen (esimerkiksi opetustoimen henkilöstöä palkkaamalla tai käytännön yhteistyötä kehittävä opetustoimen henkilö palkkaamalla) ja yhteistyöstä koituihin kuluihin
 - Avustuksen tavoitteita tukeva henkilöstön osaamisen vahvistaminen
 - Avustuksen tavoitteita tukevat pienimuotoiset ja välttämättömät laite- tai materiaalihankinnat

Maksuttomat ja edulliset palvelut:

- Perusopetus ja lukio
- Nuorten työpajatoiminta 18–28-vuotiaille.
- Nuorille 8.- ja 9.-luokkalaisille ja toisen asteen opiskelijoille maksuton salikortti kaupungin kuntosaleille.
- Kaupungin liikuntatilat ovat maksuttomat yhdistystoimintaan alle 18-vuotiaille.
- Forumin nuorisotila, liikkuva nuorisotila, kerhot, Ohjaamo ja etsivä nuorisotyö.

Työikäisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen omassa toiminnassa

Nuorisopalvelujen ja nuorten työpajojen yhteistyö on toiminut hyvin. Nuorten työpajatoiminta on kohdennettu 18–28-vuotiaille. Loviisan Camping on nuorten työpajatoiminnan pääasiallinen valmennusympäristö. Ohjaamo ja etsivä nuorisotyö auttavat alle 30-vuotiaita nuoria. Ohjaamossa on saatavilla nuorille asiantuntijapalveluita, joita muuten olisi saatavissa vain naapurikunnasta.

Maksuttomat ja edulliset palvelut:

- Nuorten työpajatoiminta 18 - 28-vuotiaille.
- Alennukset työttömille kansalaisopiston kursseista. Opintoasetiavustukset pienituloisille perusopetuksen jälkeistä koulutusta vailla oleville, yli 63-vuotiaille ja eläkeläisille, maahanmuuttajataustaisille ja oppimisvaikeuksia kokeville.

Ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen omassa toiminnassa

Liikuntapalvelut ja kansalaisopisto

Liikuntapalvelut on järjestänyt ohjattuja senioriryhmiä, kuntosaliryhmiä ja vesijumppaa. Lisäksi on omaehtoisia seniorikuntosaliryhmiä. Uutena toimintana vuonna 2023 käynnistyi 2 vertaisohjaajien vetämää tasapainoryhmää. Kansalaisopistolla on ollut erityisesti senioreille suunnattuja kursseja, mutta ikäihmiset voivat osallistua myös muihin kursseihin. Yli 65-vuotiaita löytyy opiskelijoista paljon, jopa yli 80-vuotiaita on kursseilla.

Vanhusneuvosto ja senioreiden hyvinvoinnin vuosikello

Vanhusneuvosto on kokoontunut koko valtuustokautena ja entistä aktiivisemmin vuodesta 2023 alkaen. Vanhusneuvosto ja eläkeläisyhdistykset ovat olleet mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa tilaisuuksia esimerkiksi senioriviikolla. Syksystä 2024 käynnistettiin lukuvuoden 2024–2025 kokeiluna kaupungin, Loviisan Järjestöt ry:n, sote-alan yhdistysten, Loviisan Klubitalon ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen yhteinen senioreiden hyvinvoinnin vuosikello. Kaupungin palveluista yhteistyössä on ollut mukana kulttuuri-, liikunta- ja kirjastopalvelut sekä kansalaisopisto.

Maksuttomat ja edulliset palvelut:

- Maksuttomat yleisöuintivuorot 70 vuotta täyttäneille.
- Maksuton salikortti kaupungin kuntosaleille 70 vuotta täyttäneille.
- Hyvinvoinnin vuosikellon mukaiset hyvinvointiluennot ja -tilaisuudet sekä kenkien liukuesteet 70 vuotta täyttäneille.
- Loviisassa liikennöi ensisijaisesti ikäihmisille suunnattu edullinen palvelulinja, joka kulkee eri päivinä eri alueilta keskustaan ja noutaa matkustajat sovitusta osoitteista. Matkasta maksetaan linja-autotaksan mukainen maksu.

Kaikkien ikäryhmien hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen omassa toiminnassa

Itä-uudenmaan hyvinvointialueen ja alueen kuntien alueellisissa HYTE-neuvotteluissa syksyllä 2024 alueellisia ilmiöinä nostettiin erityisesti liikkumattomuus ja mielen hyvinvointi. Tässä on lyhyt määrittely aiheista ja kuvaus miten liikkumattomuutta ennaltaehkäistään ja liikkumista mahdollistetaan sekä miten mielen hyvinvointia vahvistetaan kaupungin omassa toiminnassa.

Liikkumattomuus

UKK-instituutin liikkumattomuuden ja paikallaanolon kustannuslaskuri

Liikkumisen suositusta vähäisempi reippaan ja rasittavan liikkumisen määrä eli liikkumattomuus sekä liiallinen paikallaanolo lisäävät väestötasolla useiden kansansairauksien, kuten tyypin 2 diabeteksen, sepelvaltimotaudin ja masennuksen riskiä. Lisäksi liikkumattomuus lisää esimerkiksi Alzheimerin taudin ja lonkka- ja rannemurtumien riskiä. Ne saattavat heikentää ikääntyneen väestön toimintakykyä, mikä on edellytys itsenäiseen arjessa selviytymiseen.

UKK-instituutti on tehnyt tutkimuksiin ja selvityksiin perustuvan liikkumattomuuden ja paikallaanolon aiheuttamien kansansairauksien kustannuksille kustannuslaskurin. Laskelmissa on huomioitu 20–84-vuotiaat, ja kustannukset on laskettu niin, että 76 prosenttia liikkuu liian vähän ja 83 prosenttia on liikaa paikallaan. Kustannuslaskurin mukaan Loviisan liikkumattomuuden kokonaiskustannukset on 4 184 000 euroa. Paikallaanolon kustannuksiksi laskuri antaa Loviisalle 4 351 000 euroa. Kustannuslaskuri ei sisällä liikkumattomuudesta aiheutuvia erilaisia tuottavuuskustannuksia, kuten tuloverojen menetyksiä ja työttömyystukien maksamista. (Lähde: [Liikkumattomuuden ja paikallaanolon kustannukset – UKK-instituutti](#))

Liikkumattomuuden ehkäisemiseksi ja liikkumisen edistämiseksi kaupunki on muun muassa laatinut:

- [Loviisan kaupungin liikuntapoliittinen ohjelma 2023–2025](#)
Liikuntapoliittisen ohjelman tarkoituksena on huomioida mitkä asiat tulevaisuudessa vaikuttavat liikuntapalveluiden toimintaan. Ohjelma toimii työvälineenä kaupungin hallintokunnille, henkilöstölle sekä kaikille Loviisan liikuntaa ja urheilua edistäville toimijoille. Liikunnan merkityksen kasvattaminen on tärkeä osa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Ohjelman päivityksessä on pyritty tarkastelemaan kaikkia liikuntaan liittyviä osa-alueita: ohjattu liikuntatoiminta, avustukset, liikuntapaikkojen kunnossapito ja rakentaminen sekä liikunnan tasapuolinen tarjonta kuntalaisille. Kaupungin tehtävänä on muun muassa luoda edellytyksiä liikuntatoiminnalle, tukea, vahvistaa, järjestää ja kehittää palveluita sekä raportoida niistä ja seurata niitä. Liikuntapalveluiden tärkeimpänä tehtävänä on tarjota ja mahdollistaa kaikille kuntalaisille mahdollisuus liikunnan harrastamiseen. Liikuntapalvelut luo edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle tukemalla seuratoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja, järjestämällä ohjattua liikuntaa seuratoiminnan ulkopuolelle jääville kuntalaisille, kuten erityisryhmille, ja kehittämällä terveyttä edistävää liikuntaa. On nähtävissä, että liikunnasta on tulossa yhä tärkeämpi kuntien elinvoimatekijä.
- [Loviisan kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelma](#)
Kävely ja pyöräily ovat turvallisia arjen liikumistapoja, jotka edistävät loviisalaisten hyvinvointia on ohjelman visio. Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen yleiset tavoitteet Loviisassa ovat liikkumisen turvallisuus, arjen sujuvuus ja asukkaiden hyvinvointi. Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman tavoitteen mukaisesti kaupunki on kehittänyt miellyttäviä ympärivuotisia ulkoilureittejä.

Jatkossa Loviisassa olisi tarvetta uudelle liikuntahallille, koska nykyinen on vanha ja eikä enää vastaa käyttötarkoitustaan, ja katetulle tekojälle.

Mielen hyvinvointi

Terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaan hyvinvointialueen ja kunnan viranomaisten on yhteistyössä kehitettävä väestön elinolosuhteita siten, että ne vahvistavat mielenterveyttä suojaavia tekijöitä ja ehkäisevät ennalta mielenterveyden häiriöiden syntyä.

Positiivinen mielenterveys (mielen hyvinvointi) on voimavara ja olennainen osa terveyttä ja hyvinvointia. Se on myös tärkeä yksilön hyvinvoinnin ja toimintakyvyn kannalta. Positiivisen mielenterveyden käsitteitä on useita, mutta yhteistä niille on, että niissä korostetaan eri painotuksin yksilön psyykkisiä voimavaroja (esimerkiksi taito kohdata vastoinkäymisiä), vaikuttamismahdollisuuksia omaan elämään, toiveikkautta ja elämänhallinnan tunnetta, tyydytystä tuottavien sosiaalisten suhteiden olemassaoloa sekä myönteistä käsitystä omasta itsestä ja omista

kehittymismahdollisuuksista (esimerkiksi hyvä itsetunto). Positiivisella mielenterveydellä on todettu olevan yhteyksiä esimerkiksi parempaan fyysiseen terveyteen, parempaan elämänlaatuun, korkeampiin koulusaavutuksiin ja positiiviseen terveyskäyttäytymiseen. (Lähde: [Positiivinen mielenterveys eli mielen hyvinvointi – THL](#))

Mielenterveyden suojatekijät rakentavat hyvää mielenterveyttä, riskitekijät rapauttavat sitä. Monet suoja- ja riskitekijöistä rakentuvat yhteiskunnan, kulttuurin, elinympäristön ja perheen vuorovaikutuksen välityksellä. Joihinkin suoja- ja riskitekijöihin taas voi yksilö itse vaikuttaa oman arjen valinnoilla. Suurin osa riski- ja suojatekijöistä liittyy elämän eri osa-alueisiin. Hyvää mielenterveyttä voidaan tukea ja vahvistaa mielenterveyden ulkopuolelta, esimerkiksi elinympäristöä, koulumaailmaa tai taloudellista perusturvaa ja palveluita parantamalla.

Riski- ja suojatekijät voidaan jakaa sisäisiin ja ulkoisiin

Yksilöllisten tekijöiden lisäksi yhteisölliset ja rakenteelliset tekijät vaikuttavat mielenterveyteen.

Sisäisiä suojaavia tekijöitä

- Vahva fyysinen terveys ja perimä
- Omasta hyvinvoinnista huolehtiminen
- Mielenterveyttä tukevat arjen valinnat
- Riittävän hyvä itsetunto
- Ongelmanratkaisu- ja ristiriitojen käsittelytaidot
- Tunne- ja vuorovaikutustaidot
- Kyky luoda ja ylläpitää ihmissuhteita
- Omien arvojen mukainen arki ja tavoitteet

Ulkoisia suojaavia tekijöitä

- Hyvät varhaiset ihmissuhteet
- Myönteiset perhesuhteet
- Sosiaalinen tuki, hyväksytyksi tuleminen ihmissuhteissa
- Koulutusmahdollisuudet
- Työ tai muu toimeentulo
- Työyhteisön ja esimiehen tuki
- Kuulluksi tuleminen ja vaikuttamismahdollisuudet
- Turvallinen elinympäristö
- Lähellä olevat ja helposti tavoitettavat yhteiskunnan auttamisjärjestelmät

Lähde: [Mielenterveyden suoja- ja riskitekijät – MIELI ry](#)

Mielen hyvinvoinnin suojaavia tekijöitä kaupungin palveluissa ovat muun muassa:

- laadukas varhaiskasvatus, perusopetus ja lukio-opetus
- toimivat ja monipuoliset nuorisopalvelut, kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut, kirjastopalvelut, museo ja kansalaisopisto
- arvostavat kohtaamiset ja asiakaspalvelu
- ruoka ja ruokailu viihtyisässä ympäristössä sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukioissa
- viihtyisät virkistysalueet ja -reitit
- yhteistyö kolmannen sektorin kanssa.

Elinkeino- ja infrastruktuurikeskus

Kuningattarenrannan uudelle asuinalueelle rakennettiin 2022–2023 kaikille asukkaille avoimet virkistysalueet ja -reitit, joiden kokonaisuuteen sisältyy muun muassa metsäpuisto, esteetön pitkospuureitti, leikkipuisto ja julkinen taideteos.

Ehkäisevä päihdetyö

Vuonna 2023 on nimetty ehkäisevän päihdetyön toimielin, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, joka ohjaa ja seuraa työtä. Vuodesta 2023 on toiminut ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö (aliresursoitu, 0,05 htv) sekä on toiminut aktiivinen monialainen ehkäisevää päihdetyötä toimeenpaneva työryhmä. On tarjottu säännöllisesti tietoa päihteiden ja tupakka- ja nikotiinituotteiden käytöstä sekä rahapelaamisesta, kuten esimerkiksi vuosittain EHYT ry:n päihdekasvatustunteja 5.-luokkalaisille ja 7.-luokkalaisille sekä vuosina 2023 ja 2024 järjestetty moniammatillisessa yhteistyössä ja yhteistyössä järjestöjen ja muiden tahojen kanssa toimintaa nuorille ja huoltajille valtakunnallisella ehkäisevän päihdetyön viikolla. Kaupungin palveluissa on ollut tehokasta varhaista tunnistamista ja puheeksiottoa. Keskeisille ammattialoille on tarjottu säännöllisesti ehkäisevän päihdetyön sisällöistä ja menetelmistä täydennyskoulutusta ja muuta tukea osaamisen vahvistamiseksi.

Vuonna 2024 aikuisille suunnatun ehkäisevän päihdetyön osalta ammattikorkeakoulu Laurean kaksi sosionomiopiskelijaa ovat opinnäytetyöhönsä koonneet ehdotuksen Loviisan ehkäisevän päihdetyön vuosikellosta täysi-ikäisille. Maahanmuuttopalveluissa on koko valtuustokauden aikana ohjeistettu maahanmuuttajille päihteiden riskikäytön mahdollisella vaikutuksella oleskelulupapäätöksiin. Osana nuorten työpajatoiminnan perustehtävää toteutetaan ehkäisevää päihdetyötä.

Vammaisneuvosto ja esteettömyys

Vammaisneuvosto on kokoontunut säännöllisesti vuosina 2023 ja 2024. Vammaisneuvosto on toimintasäännön mukaan kutsunut kolle alueella toimivat vammaisyhdistykset. Vammaisneuvosto on osallistunut kaupungin järjestämiin havainnoiviin esteettömyyskartoituskävelyihin Kuningattarenrannassa ja keskustan alueella ja tehnyt kokousten yhteydessä esteettömyyskartoituksia kouluissa ja lukiossa.

Neuvosto painotti, että erityisesti kirjaston ja ikäihmisten palvelujen sisäänkäynnin ja ympäristön tulisi olla esteettömät. Lisäksi neuvostoa on kuultu kansalaisopiston sisäänkäynnin esteettömyyden parantamisesta vuonna 2024.

Liikenneväylät ja kaupungin palvelurakennukset suunnitellaan lähtökohtaisesti esteettömiksi, ja esteettömyyttä parannetaan mahdollisuuksien mukaan peruskorjausten yhteydessä kuten esimerkiksi Generalshagens skolan peruskorjauksessa, joka aloitettiin vuonna 2024. Jatkossa olisi hyvä selvittää nuorisotilan ja Loviisan museon esteettömyyden parantamista.

Maahanmuuttopalvelut

Suomenkieliset kotoutumiskoulutukset käynnistyivät Loviisassa vuonna 2023, ja ruotsinkieliset kotoutumiskoulutukset jatkuvat Porvoossa. Vuonna 2024 kotoutumiskoulutuksen yhteydessä kaupunki koulutti vapaaehtoisia ulkoiluystäviä, jotka ulkoilevat palvelutalon asukkaiden kanssa viikoittain. Vieraskielisten osuus väestöstä on kasvanut, ja jatkossa olisi tärkeätä huomioida vieraskieliset kaikessa viestinnässä, kuten esimerkiksi tapahtumakalenterissa, verkkosivuilla, mainoksissa ja somessa. Suomen- ja ruotsinkielisen viestinnän lisäksi olisi hyvä toteuttaa viestintää ja käännöspalveluita englanniksi ja myös suurempien kieliryhmien osalta. Jatkossa voisi yhteistyössä maahanmuuttopalvelujen ja kulttuuripalvelujen kanssa toteuttaa toimintaa vieraskielisille ja maahanmuuttajille, heidän toiveensa huomioiden.

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi

Vuonna 2024 on otettu käyttöön sähköinen työkalu (hyvinvointikertomus.fi-palvelussa) päätösten vaikutusten ennakkoarviointiin. Lapsivaikutusten arviointi isnäsin koulukeskuksesta on tehty sähköisessä työkalussa. Jatkossa vaikutusten ennakkoarviointia tulisi toteuttaa aktiivisemmin päätöksenteon valmistelussa.

Henkilöstöresurssit:

- Hyvinvointikoordinaattori aloitti keväällä 2023.
- Hyvinvointisuunnittelijan resurssi loppui keväällä 2024.
- Kotoutumisohjaaja vuodesta 2023 kesäkuun loppuun 2025.

Hankkeet:

- Kirjaston kuntalaisia osallistavassa Kirjasto NYT! -hankkeessa kartoitettiin laajasti kuntalaisten näkemyksiä ja toiveita mahdolliselle uudelle pääkirjastolle. Kartoituksessa nousi esiin kuntalaisten toive ja tarve uudesta pääkirjastosta, kohtaamispaikasta, kulttuuritilasta sekä maksuttomista työ- ja kokoustiloista. Kartoitukseen osallistui noin 500 hlöä.
- Vuonna 2020 käynnistynyt alueellinen Kulttuuri kylässä -hanke jatkui vuoden 2021 loppuun.
- Ruotsinkielisen kotoutumisen edistämisestä valmistellaan hankehakua 31.1.2025.

Maksuttomat ja edulliset palvelut:

- Maksuttomat kirjastopalvelut, joihin sisältyy muun muassa liikuntavälineiden lainaus.
- Maksuton uintivuoro maahanmuuttajataustaisille naisille
- Kaikille maksuton sisäänpääsy Loviisan museoon tiistaisin
- Kansalaisopiston ryhmiä erityisryhmille ja syrjäytymisvaarassa oleville ovat Finnish for beginners, joka on ilmainen kurssi suomen alkeita ja joka ollut todella suosittu, ja Taidepiiri, joka on ilmainen kuvataidepiiri päiväkeskuksen asiakkaille.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen yhteistyössä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa vuodesta 2023 alkaen

- Vuonna 2023 käynnistettiin hyvinvointialueen ja alueen kuntien strategisen yhteistyösopimuksen mukainen alueellinen opiskeluhoitoryhmä.
- Vuonna 2024 käynnistettiin seuraavat hyvinvointialueen ja alueen kuntien strategisen yhteistyösopimuksen operatiivisen tason työryhmät ja verkostot:
 - Alueellinen ehkäisevän päihdetyön verkosto
 - Alueellinen hyvinvointikoordinaattoreiden verkosto
 - Porvoon työelämysalueen työllisyyden ja kotoutumisen verkosto
- Syksyllä 2024 saatiin hyvinvointialueen edustus hyvinvointialueen ja alueen kuntien strategisen yhteistyösopimuksen mukaiseen kuntakohtaiseen lasten ja nuorten hyvinvointiryhmään (nuorten moniammatilliseen palvelu- ja ohjausryhmään).
- Nuorisopalveluilla on ollut aktiivinen yhteistyö sosiaalityön sekä päihde- ja mielenterveyshuollon kanssa koko valtuustokauden, ja yhteistyö jatkui katkeamatta palvelujen siirtyessä hyvinvointialueelle vuonna 2023.
- Varhaiskasvatuksella on ollut hyvä yhteistyö perhesosiaalityön varhaisen tuen perhetyön kanssa koko valtuustokauden, ja yhteistyö jatkui katkeamatta palvelujen siirtyessä hyvinvointialueelle vuonna 2023.

- Hyvinvointialue on kutsunut koolle varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelmien yhteistyöryhmän, jossa on edustus hyvinvointialueelta ja kaikkien kuntien varhaiskasvatuksesta ja perusopetuksesta. Työryhmän toiminta käynnistyi syksyllä 2024.
- Hyvinvointialue on yhteistyössä Porvoon työllisyysalueen ja Keravan ja Sipoon työllisyysalueen kanssa laatinut Työllisyyden ja kotoutumisen yhdyspintojen käsikirjan. Käsikirja tuo näkyväksi sen työn, jota Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, Porvoon työllisyysalue sekä Keravan ja Sipoon työllisyysalue tekevät työllisyyden ja kotoutumisen kentillä yhdyspintatyönä. Käsikirjassa on huomioitu kansalliset suositukset yhdyspintojen rakentamiseksi (VM).
- Viikoittaista yhteistyötä on ollut kaupungin maahanmuuttopalveluiden ja hyvinvointialueen kotoutumisen sosiaalipalveluiden kanssa.
- Ehkäisevän päihdetyön osalta toteutettiin vuonna 2024 päihdetilannekysely täysi-ikäisille asukkaille yhteistyössä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen ja alueen muiden kuntien kanssa. Lisäksi Loviisa osallistui A-klinikkasäätiön alueelliseen, hyvinvointialueen ja kuntien ammattilaisille suunnattuun kyselyyn päihde- ja mielenterveystyön osaamisen ja yhteistyön kehittämistarpeista Itä-Uudenmaan alueella. Kysely toteutettiin yhteistyössä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen toimijoiden kanssa.
- Hyvinvointialue kutsui Loviisan kaupungin kuntakohtaisiin HYTE-neuvotteluihin toukokuussa 2024. Alueelliset HYTE-neuvottelut järjestettiin lokakuussa 2024. Silloin nostettiin alueellisiksi HYTE-ilmiöiksi liikkumattomuus ja mielen hyvinvointi.

Yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta tulisi kehittää hyvinvointialueen ja alueen kuntien johdon ja luottamushenkilöiden välillä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen yhteistyössä yhdistysten ja seurakuntien kanssa

Yhdistyksille suunnattujen avustusten kokonaismäärä on indeksikorotettu valtuustokauden loppupuolella. Kulttuuritoimijoille on jaettu vuosittain avustuksia keväällä ja syksyllä. Liikunta- ja nuorisoseuroille on jaettu vuosittain avustuksia keväällä. Ympäristöavustusta on jaettu vuosittain.

Eläkeläisyhdistyksiä on ollut edustettuna vanhusneuvostossa ja vammaisyhdistyksiä vammaisneuvostossa. Kokeiluna lukuvuonna 2024–2025 hyvinvoinnin vuosikello senioreille yhteistyössä Kumppanuustalo Kulman, Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen Kumppanuustalo Myötätuulen, Loviisan Klubitalon ja Loviisan Järjestöt ry:n kanssa. Jatkossa on varmistettava, että vuosikellon toteutus voisi jatkua.

Etsivä nuorisotyö ja Ohjaamo aloitti yhteistyön Loviisan Klubitalon kanssa 2021. Loviisanseudun seurakuntayhtymän edustajia on ollut mukana nuorten moniammatillisessa ohjaus- ja palveluverkostossa, sekä vuodesta 2024 alkaen verkoston valmisteluryhmässä ja nuorten hyväksi -tilaisuuksien valmistelussa ja toteutuksessa. Nuorisopalvelujen ja seurakuntien nuorisotyön yhteinen päivystys koulujen päättäjäisten yhteydessä. Nuorisopalvelut on toteuttanut liikkuvaa nuorisotyötä yhteistyössä seurakuntien kanssa.

Loviisan Järjestöt ry:n edustaja ja Loviisanseudun seurakuntayhtymän edustaja jäsenenä kaupungin HYTE-ryhmässä.

Varhaiskasvatuksessa tehdään yhteistyötä aktiivisten vanhempainyhdistysten kanssa. Kuntatasoisesti voisi jatkossa kehittää yhteistyötä huoltajien, perheiden sekä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukioiden vanhempainyhdistysten kanssa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen yhteistyössä muiden tahojen kanssa

Loviisan ja Lapinjärven opiskeluhuollon ohjausryhmä on toiminut koko valtuustokauden. Loviisan ja Lapinjärven yhteinen nuorten moniammatillinen palvelu- ja ohjausryhmä toimi 31.12.2024 saakka. Verkostossa on ollut mukana myös poliisin ja TE-palvelujen edustajat. Vuodesta 2024 alkaen Loviisa ja Lapinjärvi ovat tehneet yhteistyötä verkoston valmisteluryhmässä ja nuorten hyväksi-tilaisuuksien valmistelussa ja toteutuksessa. Nuorisopalvelut on mukana poliisin Ankkuri-toiminnassa. Nuorisopalvelut tekee yhteistyötä ammattioppilaitosten, siviilipalveluskeskuksen ja varusmiespalvelujen kanssa. Yritykset ovat tukeneet nuorisopalveluiden toimintaa; esimerkiksi Huntin viikolla on yhteistyötä yritysten kanssa.

31.12.2024 TE-toimistot sulkeutuivat ja TE-palvelujen tehtävät siirtyivät 1.1.2025 alkaen Porvoon työllisyysalueelle, johon Loviisan kaupunki kuuluu. Porvoon työllisyysalueen vastuukuntana toimii Porvoon kaupunki. Työllisyysalueella on oma lautakunta (Porvoossa). Kaupunki osallistuu alue- ja kehittämistyöryhmiin. Lisäksi kaupunki on edustettuna työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteistoimintamallin (TYM) johtoryhmässä.

Hankkeet:

- Loviisa ja Lapinjärvi ovat yhteistyössä toimineet kummikuntina Kuntaliiton Ysipykälä-hankkeessa 2023–2025.
 - Ysipykälä-hankkeessa vahvistetaan nuorisolain 9. §:ssä säädettyjen kuntien monialaisten ohjaus- ja palveluverkostojen toimintaa sekä varmistetaan niiden tehtävien toteutuminen muuttuvissa yhteiskunnallisissa rakenteissa.

OSA II KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

Loviisan kaupungin hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen (HYTE) ohjausryhmä (20.1.2025) pyysi seuraavilta vaikuttamistoimielimiltä Loviisan kaupungin hyvinvointikertomuksesta 2021–2025 lausuntoa viimeistään helmikuun 2025 loppuun mennessä:

- vanhusneuvostolta
- vammaisneuvostolta
- nuorisovaltuustolta
- lapsiparlamentilta.

Lapsiparlamentin lausunto

Lapsiystävällinen kunta -tunnustusta voisi juhlia kouluissa vuosittain 24.9. juhlaruoalla ja jälkiruoalla. Kouluissa järjestetään kivoja tapahtumia lapsen oikeuksiin liittyen. Lapsiparlamentti on mahtava. Kouluissa on aktiiviset oppilaskunnan hallitukset. Tessjö skolanin oppilaat haluaisivat käydä esikoulua Tessjö skolanissa. Osallistuvalla budjetoinnilla toteutettuun liikennepuistoon voisi lisätä polkuautoja. Liikennepuiston olisi voinut yhdistää uudelle Kuningattarenrannan asuinalueelle. Kuningattarenrannan leikkipuistoon toivotaan lisää keinoja ja leikkivälineitä. Isnäsin leikkipuistoon toivotaan leikkimökki ja uusi liukumäki. Isnäsiin toivotaan lasten taidemuseo. Tesjoelle toivotaan parempi kauppa ja Abien karkkiauto.

Kouluruokakysely ei ollut kovin onnistunut, koska kasvisruokaa syö vain osa oppilaista ja kysely ei mennyt läpi, jos ei valinnut 5 eri ruokaa. Kouluruokailuun toivotaan sushia ja pizaa sekä pyttipannu ja hyvät lihapullat takaisin. Keitoista ei pidetä niin paljon. Voisi olla enemmän aikaa syödä. Kaikissa kouluissa pitäisi tarjota välipalaa. Välipalaksi voisi tarjota voileipä, hedelmä, jogurtti, välipalakeksi ja smoothietä.

Koulussa on pääsääntöisesti hyvin asiat. Säännöt ovat hyvät. Toivotaan lisää liikuntaa kouluun. Kaupunki voisi järjestää lisää uintivuoroja ja uimahallimatkoja joka vuosi. Välitunneille toivotaan enemmän välineitä, toimintaa ja tekemistä. Kaikissa kouluissa pitäisi olla pitkät liikuntavälitunnit. Pitkillä liikuntavälitunneilla voisi olla yhteisiä leikkejä ja ohjattua toimintaa, temppurata, este- ja kepparirata, koripalloa, jalkapallo, sähköä, hippaa, uimista, pyöräilyä ja juoksua. Koskenkylän koulukeskuksen koulupihaan toivotaan parempi jalkapallokenttä. Kerhot ovat hyviä. Toivotaan kokki-, puutyö- ja liikuntakerhoa. Kirjastoauton rikkoutuminen on iso miinus. Kirjastoautoa toivotaan erityisesti Koskenkylälle ja Isnäsiin. Hyvä asia on, että Tesjoella ja Liljendalissa on lähikirjastot, joita lähiympäristössä olevat koulut käyttävät aktiivisesti.

Lapsiparlamentti 28.2.2025

Nuorisovaltuuston lausunto

Yhtenä mahdollisena syynä nuorten, varsinkin yläastelaisten motivaation puutteeseen liikuntaa kohtaan tuli keskustelussa esille nuorten liiallinen ruutu-aika, etenkin puhelimen käyttö. Myös liikunnan harrastamisen aiempi puute aiheuttaa sitä, ettei liikunta esimerkiksi juuri koulussa tunnu mieltä, ja sen takia se vapaaehtoisena vaihtoehtona jää vähälle.

Nuorten osallisuuden kokemisesta ja muusta mielenterveyttä käsittelevästä статистиikasta käytiin myös keskustelua. Mitään suurempia ratkaisuja tai havaintoja emme tehneet, vaan totesimme, että pojilla ja tytöillä saattaa olla eri käsityksiä esimerkiksi siitä, että ketkä ovat oikeasti ystäviä ja esimerkiksi, miten paljon pohtii omaa terveyttään.

Nuorten miesten korkeaan syrjäytymisriskiin liittyen teimme sellaisen havainnon, että suuri osa mahdollisista opiskelijoista, varusmiehistä ja työssä käyvistä nuorista miehistä saattaa muuttaa pois Loviisasta työn tai opiskelupaikan perästä. Lähes neljäsosa on kuitenkin hurjan suuri luku, johon pitää ehdottomasti kiinnittää huomiota. Eli mahdollisesti syrjäytyvät saattavat todennäköisimmin jäädä tänne Loviisaan kuin muuttaa pois.

Loviisan nuorisovaltuusto 20.2.2025

Vammaisneuvoston lausunto

Vammaisneuvosto on tyytyväinen esitettyihin tietoihin ja että esteettömyys on huomioitu hyvinvointikertomuksessa. Neuvosto ei huomannut puutteita.

Vammaisneuvosto 25.2.2025

Vanhusneuvoston lausunto

Hyvinvointikertomus 2021–2025 on riittävän kattava kuvaus asukkaiden hyvinvoinnin tilasta ja kehityksestä sekä kaupungin tehdyistä toimenpiteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Vanhusneuvosto nostaa erityisesti esille sen, että Loviisan kaupungin on edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Väestöennusteen mukaan Loviisassa erityisesti 65–74-vuotiaiden osuus tulee kasvamaan vuoteen 2030 mennessä. Vanhusneuvosto painottaa, että erityisesti eläkeläisyhdistyksiä ja muita yhdistyksiä, jotka edistävät ikäihmisten hyvinvointia ja terveyttä, tulee tukea enemmän. On tärkeitä, että

ikäihmisille mahdollistetaan matalan kynnyksen kohtaamisia ja aktiviteetteja lähipalveluna.

Vanhusneuvosto 28.2.2025

Hyväksytty valtuustossa osaksi toiminnan ja talouden strategista suunnittelua: 21.5.2025

4 Hyvinvointikertomuksen laatijat

Loviisan kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) työryhmä on laatinut hyvinvointikertomuksen. Hyvinvointikertomus on laadittu monialaisessa ja monitoimijaisessa yhteistyössä asiantuntija- ja kokemustietoa hyödyntäen.

HYTE-työryhmän kokoonpano:

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksesta

- hyvinvointikoordinaattori
- kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen päällikkö
- varhaiskasvatuspäällikkö
- koulutuspäällikkö
- ruokapalvelupäällikkö
- maahanmuuttokoordinaattori

Elinkeino- ja infrastruktuurikeskuksesta

- työllisyyskoordinaattori
- ympäristönsuojelutarkastaja
- maaseutupäällikkö

Kaupunginkansliakeskuksesta

- viestintäsuunnittelija

Kolmas sektori

- Loviisan Järjestöt ry:n edustaja
- Loviisanseudun seurakuntayhtymän edustaja

5 Suunnitelman hyväksyminen toimitelmissä

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 12.3.2025 § 29

Elinkeino- ja infrastruktuurilautakunta 27.3.2025 § 57

Kasvatus- ja sivistyslautakunta 2.4.2025 § 27

Kaupunginhallitus 12.5.2025 § 155

Kaupunginvaltuusto 21.5.2025 § 59

Hyväksytty valtuustossa osaksi toiminnan ja talouden strategista suunnittelua: 21.5.2025